24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6399 — 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1907 — ՈՒՐԲԱԹ — 24 ՋԻԼՀԻՃՃԷ 1324 — 8 Fevrier 1907 — 24me année № 6399

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ	80 Գրշ.
ԳԱՒԱՌԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ	108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ	25 Fr.

ԹՂԹԱԿՑԱՐԻ ԾԱԽԵՍԸ ՄԵՐ ԿԻՐԱՑ

20 հատ 1 գրուշնոց փուլ
1 մեծ. ի հատուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درعليه ده غلطه ده اره ولك غزته سى ادارة خانه سى

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

ՓՈԽԱԴՐՈՂՆԵՐ

(ԷՄՕՆԼԻԹՕՒ = Voiturier)

ԵՒ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՆԵՐ

(ՆԱԳԼԻԹԵԼԻ ԳՕՄԻՍԻՕՆԱԼԸՐԸ = Commissionnaires de transports(*)

Փոխադրող (էմՕՆԼԻԹՕՒ, voiturier) կը կոչուի ամէն անհատ կամ ընկերութիւն՝ որ իրեն գործ բրած է անոր ասոր ապրանքները ուղուած տեղերը փոխադրել տալ։ Փոխադրութեան յանձնակատար (նագլիյեի գոմիսիոնճրը, commissionnaire de transports) կը կոչուի այն անձը կամ ընկերութիւնը որու արհեստն է ուրիշներու ապրանքը ուղուած տեղերը փոխադրել տալ։

Սովորաբար երբ ապրանք մը որ և է տեղ մը փոխադրել հարկ ըլլայ, ապրանքին տէրը (առաքող, միւրսիլ, expéditeur) փոխադրող մը կը գտնէ (պէտքին համեմատ կառապան, երկաթուղիի ընկ., շոգենաւային ընկ. և այլն) և ուղղակի անոր հետ կը համաձայնի փոխադրութեան պայմաններու մասին։

Կրնայ ըլլալ սակայն որ առաքողը՝ փոխադրող մը գտնելու և անոր հետ համաձայնելու հոգերէն ազատիլ ուզելով, փոխադրութեան յանձնակատարի մը հետ համաձայնի, այս վերջինին թողլով, իր կարգին փոխադրողին հետ համաձայնելու հոգը։ Ասիկա տեղի կ'ունենայ մանաւանդ երբ ղրկուելիք ապրանքը պիտի անցնի զանազան ճամբաներէ. ծովէ, ցամաքէ, վերջը նորէն ծովէ և այլն։ Ակներեւ է որ այս պարագային՝ առաքողին համար մեծապէս դիւրին կ'ըլլայ ուղղակի մէկ փոխադրութեան յանձնակատարի մը հետ համաձայնիլ, քան թէ իրարու ետեւէ զանազան փոխադրողներու հետ։

Փոխադրութեան յանձնակատարներու վարձքը, սովորական յանձնակատարներու վարձքին պէս հարիւրին ասչափ չէ. ընդհանրապէս անոնք միանգամայն սակարկութեամբ (կեօթիւրի բազար, à forfait) կը ստանան գումար մը ուրիշ փոխադրութեան համար իրենց բրած իրական ծախքէն աւելցածը կը կազմէ յանձնակատարողէ քէնին։

Առաքողին (միւրսիլ, expéditeur) ինչպէս եւ ընդունողին (միւրսիլուն իլիի, destinataire) հանդէպ, թէ՛ փոխադրողին և թէ փոխադրութեան յանձնակատարին իրաւունքները, պարտականութիւնները ու պատասխանատուութիւնները յար և նման ըլլալով, զանոնք պիտի ուսումնասիրենք միասին. հետեւապէս, ինչ որ ըսենք փոխադրողին համար, պէտք է հասկնալ նաև փոխադրութեան յանձնակատարին համար։ Սա միայն դիտել տանք որ այն ամէն պարագաներու մէջ, ուր առաքողը համաձայնած է ոչ թէ ուղղակի փոխադրողի մը հետ, այլ փոխադրութեան յանձնակատարի մը հետ, որ իր կարգին համաձայնած է փոխադրողի մը կամ փոխադրողներու հետ, փոխադրութեան յանձնակատարը միայն պատասխանատու կը բռնուի առաքողին հանդէպ, իսկ փոխադրողները՝ փոխադրութեան յանձնակատարին հանդէպ։ փոխադրողները ոեւէ ուղղակի պատասխանատուութիւն չեն ունենար առաքողին հանդէպ, զոր չեն ճանչնար։

Որպէս զի փոխադրողին յանձնուած ապրանքները կարենան ճանչցուիլ՝ ու հասցուիլ, առաքողը՝ ապրանքները անոր յանձնած ատեն կը յանձէ նաև թուղթ մը որ փոխադրագիր (նագլիյեի գամիճսի, lettre de voiture) կը կոչուի։ Փոխադրագիրը պէտք է պարունակէ. 1. Փոխադրողին, փոխադրութեան յանձնակատարին (եթէ կայ) և ընդունողին (destinataire) անունը և բնակատեղին։ 2. Փոխադրելի ապրանքներուն որակը, քանակը, ծանրութիւնը, ինչպէս նաեւ լուսանցքի մէջ անոնց մարքան ու թիւերը։ Այս կերպով, ընդունողին համար մեծապէս դիւրին կ'ըլլայ իր ապրանքները ճանչնալ, եթէ նոյն իսկ անոնց հետ, ուրիշ շատ մը նման ապրանքներ ալ փոխադրուած ըլլան։ 3. Փոխադրողէքքը.—եթէ անիկա կանխիկ վճարուած է, կը նշանակուի «փոխադրողէքքը վճարուած» (port payé), եթէ ոչ, «փոխադրողէքքը վճարելի» (port dû)։ 4. Փոխադրութեան որչափ ատենուան մէջ կատարելի ըլլալը։ 5. Փոխադրութիւնը որոշեալ ժամանակէն ուշ կատարուած ատեն փոխադրողին տրրուելիք վնասուց հատուցման որքանութիւնը։ Ապրանքներուն ուշ հասնելովը ընդունողը կրնայ վնաս կրել. այս վնասը պէտք է փոխադրողը տուժէ (ինչպէս քիչ մը վարը պիտի տեսնենք) եթէ ինքէ յապաղման պատասխանատու։ Բայց թէ որչա՞փ է եղած վնասը, ասիկա գնահատելը պիտի կրնար երկար դժուարութիւններ յարուցանել, որոնց տեղի չձգելու համար, ընդհանրապէս առաքող և փոխադրող մասնաւոր պայմանով (clause pénale) մը կը համաձայնին որ յապաղում տեղի ունեցած ատեն փոխադրողը ասչափ գումար պիտի վճարէ իրր վնասուց հատուցում։ Այս պայմանին ընդունուելէն վերջ այլ ևս փոխադրողը չի կրնար ըսել թէ «եղած վնասը աւելի պակաս է, հետեւաբար աւելի քիչ տամ», ինչպէս առաքողն ալ չի կրնար ըսել թէ «կրած վնասս աւելի մեծ է, աւելի շատ տուր»։ Ինչ որ համաձայնուած էր առաջուց այն միայն կը պահանջուի իրր վնասուց հատուցում։ 6. Ապրանքներուն յանձնման թուականը։ Այս կերպով կը ճշդուի անոնց որոշեալ ատեն հասած ըլլալը կամ ոչ։ 7. Առաքողին ստորագրութիւնը։ Այս կերպով կ'ապացուցուի որ փոխադրագրին պարունակած յիշատակութիւնները ճիշդ են։ Փոխադրագիրը ընդհանրապէս երկու օրինակ կը գրուի. մէկը առանց ստորագրութեան, միւսը առաքողին կողմէ ստորագրուած։ Առաջինը կեղծ փոխադրագիր (fausse lettre de voiture) և երկրորդը լաւ փոխադրագիր (bonne lettre de voiture) կը կոչուին։ Կեղծ փոխադրագիրը կը յանձնուի փոխադրողին. լաւ փոխադրագիրը առաքողը (expéditeur) կը ղրկէ ընդունողին (destinataire)։

Փոխադրագիրները սովորաբար ի հրամանի (à ordre, այսինչին կամ անոր հրամանին յանձնելի) կ'ըլլան. բայց արգելք մը չկայ զանոնք անուանակիր (nominative, այսինչին յանձնելի) կամ ներկայողին (au porteur, որու ձեռք որ գտնուի անոր յանձնելի) ընելու(*)։ Փոխադրագիրը փոխադրողին յանձնուած ապրանքները ճանչնալու, ճշդելու, յապաղում ըլլալը կամ ոչ հաստատելու մասին ունեցած օգտակարութիւնէն զատ, սա մեծագոյն առաւելութիւնն ալ ունի, որ անոր միջոցաւ, դեռ ճամբան գտնուած ապրանքները կրնան ծախուիլ կամ գրաւի դրուիլ։ Ընդունողը՝ որու ձեռք կը գտնուի լաւ փոխադրագիրը, կրնայ զայն եանապրելով (ճիրօ, endosser) ծախել կամ գրաւի դնել ապրանքները(*)։ Փոխադրագիրը (lettre de voiture) մասնաւորապէս, (գոնիսմենթօ, connaissement) կը կոչուի, երբ փոխադրութիւնը տեղի ունեցած է շոգենաւով. récépissé կը կոչուի եթէ փոխադրութիւնը երկաթուղիով կատարուած է։ Փոխադրագրի այս երեք տեսակները սակայն անունով միայն կը տարբերին իրարմէ, անոնց նպատակն ու օգտակարութիւնը նոյն ըլլալով։ Փոխադրելի ապրանքները փոխադրողին յանձնուած վայրկեանէն, փոխադրողը պատասխանատու է անոնց նկատմամբ. պարտի հսկել անոնց լաւ պահպանման և որոշեալ ժամանակին փոխադրութիւնը կատարել։ Եթէ ապրանքները ամբողջապէս կամ մասամբ կորսուին, կամ վնասուին (avariés) կամ ուշ հասնին, ինք պարտի տուժել ընդունողին այդ երեսէն կրելիք վնասը։

Կորստեան պարագային ըլլալիք վնասուց հատուցումը սահմանել դիւրին է. կորսուած ապրանքին գինը և անոր արտադրելիք շահը ծախուելիք տեղւոյն հրապարակի գնով։ Ավարիի պարագային պիտի բացատրենք ծովային վնասներ։ օրէնքները ուսումնասիրած ատեննիս։ Դիտով յապաղման պարագային, ինչպէս վերը կ'ըսինք, սովորութիւն դարձած է որ, առաքող և փոխադրող նախապէս համաձայնին թէ յապաղում տեղի ունեցած ատեն ինչ պիտի ըլլայ փոխադրողին իրր վնասուց-հատուցում տուժելիք գումարը։ Կորստեան, ավարիի և յապաղման (**) պարագաներու մէջ, ընդունողը (destinataire) վնասուց-հատուցում պահանջելու այս իրաւունքէն զատ, իրաւունք ունի նաև ապրանքները մերժելու, չընդունելու. իր այս իրաւունքը բացայայտ է մանաւանդ երբ ապրանքները այլեւս իրեն համար ամէն օգտակարութիւն կորսնցուցած են, ինչպէս՝ եղանակին նորաձեւութեանց համեմատ ապրանք է ապսպրեր ու անոնք նորաձեւութեան անցնելէն ետք իր ձեռքն են հասեր կամ ապրանքները այն ասիաձան պակեր կամ վնասուեր են որ այլեւս չեն դիտեր նպատակին ծառայել։ Սակայն փոխադրողը թէ՛ կորստեան, թէ ավարիի և թէ յապաղման պարագաներուն մէջ ամէն պատասխանատուութենէ զերծ կը մնայ, եթէ անոնք յառաջ եկած են ոչ թէ իր թերութեամբ, այլ, 1. կամ հարկեցուցիչ պարագայի (force majeure) հետեւութիւններէն, մանրամասնօրէն ուսումնասիրած ենք այս տարուան Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ «Բաժնեթուղթ և պարտաթուղթ» վերնագրին տակ. երես 282։

(*) Առ այժմ անցողաբար ըսենք որ եռեւադրումը ի հրամանի փոխադրագրերուն համար մնայն կարելի է։ Եթէ փոխադրագիրը անուանակիր է, ապրանքներուն վճառումը կամ գրաւի դրուիլը տեղի կ'ունենայ ընդունողին առ. փոխադրողն այս մասը բրած մասնաւոր յայտարարութեամբ։ Եթէ ներկայողին է, պարզապէս փոխադրագրին յանձնմամբ։

(**) Ինչպէս արդէն բացատրեցինք, յապաղման պարագային ընդունողը ապրանքները չի կրնար մերժել, եթէ իրր վնասուց-հատուցում գումար մը որոշուած էր առաջուց։

(*) Ի հրամանի, անուանակիր և ներկայողին թուղթերու իրաւունք ունեցած տարբերութիւնները ինչպէս և անոնց առաւելութիւններն ու անպատեհութիւնները, մանրամասնօրէն ուսումնասիրած ենք այս տարուան Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ «Բաժնեթուղթ և պարտաթուղթ» վերնագրին տակ. երես 282։

(*) Առ այժմ անցողաբար ըսենք որ եռեւադրումը ի հրամանի փոխադրագրերուն համար միայն կարելի է։ Եթէ փոխադրագիրը անուանակիր է, ապրանքներուն վճառումը կամ գրաւի դրուիլը տեղի կ'ունենայ ընդունողին առ. փոխադրողն այս մասը բրած մասնաւոր յայտարարութեամբ։ Եթէ ներկայողին է, պարզապէս փոխադրագրին յանձնմամբ։

(**) Ինչպէս արդէն բացատրեցինք, յապաղման պարագային ընդունողը ապրանքները չի կրնար մերժել, եթէ իրր վնասուց-հատուցում գումար մը որոշուած էր առաջուց։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (57)

ՓՔԲԼ ՏՆՏՔ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Թ.

ՄԵՌԵԱԼԻՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երբեմն Լիզօն կը տեսնէր որ Սիպուլօ մացառուտի մը մէջ մարճած էր գլուխը, ուրկէ դուրս կ'ելլէր՝ դէմքը վիրաւորուած փուշի խայթումներէ։ Բայց ուրախութեամբ կը ճառադայթէր դէմքը, երկու մատերուն միջեւ փափկօրէն բռնուած ունենալով մանչ մը։ Ամբողջ քառորդ ժամ մը բացատրութիւն կուտար անոր վրայ։ Անհունապէս փոքրը կը թողէր՝ և ուրիշ յաղթանակի մը հետամուտ կ'ըլլար։ Փորը գետնին փակցուցած կը պառկէր, իրր թէ փուշերու կառչած ըլլային ոտքերը։

—Եկո՛ւր, Լիզօն, չո՛ւտ եկուր, կը գոչէր Սիպուլօ։

Դեռատի աղջիկը անոր քով վազելու էր, եթէ ոչ Սիպուլօ կը յանդիմանէր։ Ռօզ-Լիզօն նաեւ պարտաւոր էր անոր քով փառիլ, քիթը հողին փակցուցած։

Ու այդ դիրքին մէջ Սիպուլօ ցոյց կուտար բրած գիւտը։

Եւ կամ թէ ծառերուն մէջ կը խոյանար, մարմնամարզական հիանալի շարժումներով, և նոր յաղթանակ մը ձեռք բերած, վար կ'իջնէր։

Շատ հպարտ միամտութիւն մը կը զդար՝ այդքան բաներ գիտնալուն համար։

—Մինթէ այս ամէնը կը սորվի՞ն դըպրոցներուն մէջ, կը հարցնէր Սիպուլօ։

—Բայց կարծեմ թէ կը սորվին, կը պատասխանէր Ռօզ-Լիզօն. ամէն բանի համար դպրոց կայ։

Թերեւուստ ծիծաղով մը կը յարէր Սիպուլօ.

—Ուրեմն կը կարծես որ բուսաբանութիւնը միայն գիրքերով կը սորվի՞։

Այդ առտու, առանց բան մը ըսելու դեռատի աղջկան, Սիպուլօ իրմէ անբաժան մահաղին մէջ դրած էր հացի խոշոր նկանակ մը և խնձոր։ Իր դեռատի ընկերուհին համար ձեռք առնուած զդուշացման միջոց մըն էր։ Մահաղին վրայ չէր մտածեր ալ եւս, երբ ժամը չորսի ատենները Ռօզ կանգ առաւ և ծիծաղելով ըսաւ.

—Պտոյտը անօթեցուց զիս։ Հանրիօ, տուն դառնանք...

—Ինչո՞ւ այս աղուոր օդին տուն դառնա՞նք, երբ անտառը այնքան հանդարտ է... Երթա՞նք ճաշակելու...

—Ո՞ւր... Ցունէն հեռու կը գըտնուինք...

—Սօ-տը-Բիքի ջրվիժակին հեռու չենք գտնուիր... Իր պաղուկ ջուրէն պիտի խմենք... Մնաց որ, լաւ գիտես թէ Սիպուլօ ամէն բանի վրայ կը խորհի... Նայէ՛...

Սիպուլօ գրպանէն հանեց հացի նկանակն ու խնձորները։

—Աճապարե՞նք... պիտի մթնէ, երբ Մար-ա-լ'Օ դառնանք։

—Կարծեմ թէ չես վախնար երբ իմ քովս գտնուիս, ըսաւ Սիպուլօ գուրգուրանօք։

—Ո՛չ, բայց չեմ ուզեր յանդիմանութիւն լսել...

Մագլցելով հասան Սօ-տը-Բիք, անդունդին դիմացի եզերքը, և կակուղ խոտերուն վրայ նստան, այն առուակին մօտ, որ ջրվիժակ մը կը ձեւացնէր, և ժայռէ ժայռ ոստոստելով վար կը թափէր, մինչեւ Բրուա-տը-Ֆէրի մօտիկ, ձիւնաթոյր և աղուոր փրփուր մը հանելով։

Սիպուլօ խոշոր կաթ մը բրցուց նկանակէն և ամէնէն ընտիր խնձորը զատեց։ Դեղին ու կարմիր գոյն ունէր խնձորը։ Ռօզ կարմիր կողմէն խածաւ, և իր շըթունքներուն գոյնը չփոխուեցաւ խնձորին գոյնին հետ։ Սիպուլօ դիտեց այդ պարագան և զուարճացաւ։

—Մարդ չի կրնար զանազանել թէ ո՛ւր կը սկսին շրթունքները և ո՛ւր կը վերջանան, ըսաւ ծիծաղելով։

Սիպուլօ ընդմիջեց խօսքը, և բնազդաբար, ձեռքը դեռատի աղջկան թեւին վրայ դրաւ, ըսելով.

—Ստուած իմ... Լիզօն, նայէ՛...

Ալ եւս ոեւ է չարժում չէր ըներ Սիպուլօ։ Դեռատի աղջիկը կը դիտէր այն ուղղութեամբ, ուր յառած էին Սիպուլօյի աչքերը։

Խեղդուկ բացագանչութիւն մը արձակեց Ռօզ։

—Մա՛յրիկն է։

Անոնց դիմաց, անդունդին հանդիպակաց կողմը, կոմսուհին կը նշմարուէր։

Քիչ յետոյ կոմսը երեւան եկաւ։

—Հա՛յրս է, մրմնջեց Լիզօն։

Հոս ի՞նչ ընելու եկած էին երկուքը մէկտեղ, արահետին վտանգաւոր տեղը։ Իրարմէ շատ հեռու կը գտնուէին, և ձայնը չէր հասներ։

Հեռուէն, իրենց միջեւ անդունդ մը ունենալով, Ռօզ ու Սիպուլօ հանդիսատես կ'ըլլային իրենց դիմաց անցած դարձածին։ Կոմսուհիին ալերսալի շարժուձեւերը և կոմսին բռնած դիրքը կը տեսնէին։

Այդ տեսարանն ի տես, սիրտերնին ճմլուած, դժբախտութիւն մը կը գուշակէին, ի զուր փորձելով բան մը հասկընալ...

Սիպուլօ իր բարեկամուհիին նայեցաւ։

Մեռեալի մը պէս տժգունած, Ռօզ նուաղելու վրայ էր։

—Լիզօնս, իմ Լիզօնս։

—Օ՜հ, ո՞րքան կը վախնամ, գոչեց դեռատի աղջիկը։

Այդ միջոցին էր որ Սիւզան կը պատմէր. «Ռէմիրօմանթէ դարձիս, հոս նստած էի... ո՛չ թէ յոգնած ըլլալուս համար, այլ մեծ երջանկութիւն մը զգալուս պատճառաւ...»

Ռօզ-Լիզօն տեսաւ որ մայրը կը մօտենար անդունդին և վար կը ծռէր՝ դիտելու համար։ Դեռատի աղջկան մասները կծկուեցան Սիպուլէյի ձեռքին շուրջը։

Սիպուլօ կը մրմնջէր, փորձելով վրատութիւն ներշնչել Ռօզի։

—Ինչ կայ վախնալու... Անոնք իրաւունք ունին շրջագայելու...

Բայց Սիպուլօ ինք ալ վստահալից չէր։

Կոմսուհին, վար ծռած ատեն, սա խօսքերը կ'ըսէր. «Այսօրուան պէս յետմիջօրէ մըն էր... Բեղի պատճառելիք ուրախութեանս վրայ կ'երազէի...»

—Հանրիօ, ինծի անպէս կը թուի իմ կրանքիս հետ առնչութիւն ունեցող բան մը կը կատարուի մեր առջեւ և անլսելի եղող այդ խօսքերէն կախում ունի կեանքս...

Ձիշտ նոյն միջոցին Սիւզան ամուսնոյն վիզը կը փաթթուէր։

—Հանրիօ, նայէ ի՛նչպէս կը պայքարի հօրս դէմ... Օ՜հ, Աստուած իմ...

Այդ պահուն էր որ Սիւզան կը մըրմնջէր. «Օրհասականի մը խօսքերուն հանդէպ՝ օրհասական կնոջ մը խօսքերը պիտի ուղղեմ քեզի...»

—Տե՛ս, Հանրիօ, կարծես թէ հայրս կը թախանձէ...

Այդ պահուն կոմսը կ'ըսէր. «Այն ատեն ծնրադիր ներում պիտի խնդրեմ քենէ...»

—Տե՛ս, Հանրիօ, մայրս ի՞նչ ըսաւ որ կոմսը այդպէս կը շարժի... հայրս կ'երկարէ ձեռքը՝ հանդիսաւոր խոստում մը ընելու ձեւով...

Նոյն միջոցին կոմսը կ'ըսէր. «Արդարութիւնն ի գործ պիտի դրուի։»

Յետոյ Ռօզ-Լիզօն իր ընկերոջ վրայ ինկաւ, սոսկումի մեծ ճիչ մը արձակելով։

—Մայրի՛կը, մայրի՛կը։

Ու անկենդան, Սիպուլէյի ոտքերուն տակ գլորեցաւ դեռատի աղջիկը,

Սիպուլօ, իր առջեւ պարզուած տեսարանէն ահարեկ, միտքէն չանցուց Ռօզի օգնել. ամբողջ մարմնով կը դողար, ակռաները կը կափկափէին և իրեն այնպէս կը թուէր որ պիտի խելագարէր։

Որովհետեւ անդունդին հանդիպակաց եզերքը սա տռամը պատահած էր։

(Շարունակելի)

ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՅՈՒՐՔԸ

Բիւզանդ էֆ. Բէչեան, որ վերջերս իր ամբողջ սառոգրութեամբ կ'որոշէ իր յօդուածները սովորական մանկանացու գրագէտներու յօդուածներէն, Բիւզանդիոնի (Թ. 3147) մէջ «Աղջկանց կրթութիւնը 100 տարիէ ի վեր» վերնագրով յօդուածի մը մէջ կը խօսի աղջկանց լեզուագիտութեան և անոնց մտաւոր զարգացման մասին։ Յօդուածին վերնագիրը՝ ընթերցողին այն պատրանքը կը ներշնչէ թէ աղջկանց կրթութեան հարիւրամեայ պատմութիւն մը պիտի գտնէ անոր մէջ, բայց յուսախաբ կ'ըլլայ։ Բէչեան էֆ. չենք գիտեր ի՞նչ պատճառներով կղզեցնակ Անգլիացիները Եւրոպայի ամէնէն կղզիացեալ ազգը կը համարի և կը մտնայ թէ Անգլիացիները միւս բոլոր ժողովուրդներէն աւելի ամբողջ աշխարհի հետ չփման մէջ են։ Իր այս սխալ ըմբռնումին վրայ կը հիմնէ նաեւ այն միակողմանի եզրակացութիւնը թէ Անգլիացիները իրենց դպրոցներուն մէջ աղջիկներուն օտար լեզուներ կ'ուսուցանեն միմիայն ապագայ լեզուագէտ մայրեր պատրաստելու համար, որոնք մեծապէս պիտի օժանդակեն իրենց զաւակներուն օտար լեզուներ ուսանելուն։ Յօդուածագիր էֆէնտին պէտք է գիտնայ որ բարձր դասու անգլիացի տիկինները չարունակ չփման մէջ են եւրոպական միւս ազգերուն հետ. այս պատճառով ալ զարգացման թերութիւն մը կը համարուի անոնց գոնէ ֆրանսերէնի կամ գերմաներէնի անտեղեակ ըլլալը։ Ասկից զատ, որքան ալ ճոխ ըլլայ անգլիական թարգմանական գրականութիւնը, ան չի կրնար այդ լեզուներով լոյս ընծայուած և միջազգային կարեւորութիւն և շահեկանութիւն ունեցող բոլոր գիրքերը թարգմանաբար ներկայացնել։ Մինչեւ և ստորին դասակարգերու Անգլիացիներն ալ տիպուած են բացի ասկից օտար լեզուներ ուսանիլ կեանքի պայքարին համար։

*** Տ. Հորոյ՝ անվեղար վարդապետը, անսիլուն քահանան և գաւազանակիր աշխարհականը, Բիւզանդիոնի 3149 և 3150 թիւերուն մէջ կը հրատարակէ իր «Անկախ կարծիքները», որոնք սակայն յաճախ առկախ կը մնան։ Հորոյ անպայման իրաւունք ունի պնդելու՝ որ Հայ Եկեղեցին Հռոմէականէն շատ աւելի յատնական եկեղեցւոյ ազդեցութեան ենթարկուած է, բայց կը սխալի միշտ, եթէ կը յուսայ որ Եկեղեցւոյ առաքելական դարուն կարմանդիլ։ Եկեղեցին իր արտաքին ձեւով և ըմբռնումներով հետզհետէ փոփոխութեան ենթարկուած է ժողովական օրինաւոր որոշումներով և ժամանակի ըմբռնումներուն յարմարցնելով իր հայեցքները։ Հ. Հայցուիլի ամուրիութեան ջատագովականը մենք ալ մերժելով կը մերժենք և կատարելապէս համամիտ ենք Հորոյի՝ ամուսնական կեանքի մասին պարզած հայեցքներուն։ Այս ամէնը շատ լաւ է, բայց Հորոյ սկզբունքի հիմնական սխալ մը ունի, որ չենք կարծեր թէ իր ընթերցողներուն օգտակար պիտի ըլլայ։ Հորոյի իւրաքիւր առաքելական դարու քրիստոնէական կեանքն է և իր բոլոր գրութիւնները միշտ այդ կեանքին չուրջ կը դառնան։ Եկեղեցւոյ սկզբերը, եպիսկոպոսները, եկեղեցական ծէսերն ու սովորութիւնները միշտ այդ սեւեռեալ դաղափարին տեսակէտով կը դիտուին։ Ինչպէս՝ մանրամասնօրէն ուսումնասիրած ենք այս տարուան Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ «Բաժնեթուղթ և պարտաթուղթ» վերնագրին տակ. երես 282։

(*) Առ այժմ անցողաբար ըսենք որ եռեւադրումը ի հրամանի փոխադրագրերուն համար միայն կարելի է։ Եթէ փոխադրագիրը անուանակիր է, ապրանքներուն վճառումը կամ գրաւի դրուիլը տեղի կ'ունենայ ընդունողին առ. փոխադրողն այս մասը բրած մասնաւոր յայտարարութեամբ։ Եթէ ներկայողին է, պարզապէս փոխադրագրին յանձնմամբ։

(**) Ինչպէս արդէն բացատրեցինք, յապաղման պարագային ընդունողը ապրանքները չի կրնար մերժել, եթէ իրր վնասուց-հատուցում գումար մը որոշուած էր առաջուց։

տէ։ Հորոյ ինքզինքը յառաջդիմակը կը համարի և մարդկային կեանքի փոփոխութիւնը չընդունիր իր այս պահանջով։ Մանկութեան օրեր չեն վերադառնար, Տ. Հորոյ և դուք որքան ալ գրիչ շարժէք՝ առաքելական կեանքի պարզութիւնը անվերադառնալի կերպով պատմութեան կը վերաբերի և այսօր նոյն իսկ ձեր համակրող բողոքականութեան մէջ անդամ երբեք չէք կրնար գտնել դայն։ Այս պատճառով ձեր բոլոր քննադատութիւններով իւդոբիսդ էք և իւդոբիսդ կը մնաք։

∴ Ինչպէս Տոքթ. Տ. Ստեփանեան Մանզուէլի մէջ այնպէս ալ ո՛չ մասնագէտ մը Բ. Ոակերիչեան հաւանօրէն Թարգմանաբար Բիւզանդիոնի (Թ. 3151, 3152) մէջ կը խօսի բժշկութեան և գիտութեան 1906 թուականին ըրած յառաջադիմութեան վրայ։ Հիւծախտի համար դարման մը գտնելու կ'աշխատի բրօֆ. Պէրլինկ, քաղցկեղի համար՝ Բրօֆ. Պլումէնթալ, Բերիէ և Տուայէն, վնասակարտի համար Տքթ. Ռու, Բրօֆ. Մէչնիքով, Տքթ. Լասար, Քայզէր, Քլինկմիւլլէր, Պիրման և այլք, քնախտի և մենինժիթի համար Տքթ. Բոյ և Ռոլ և պնդերակութեան համար Տ'Արսոնվալի։ Այս յօդուածին մէջ անգլիացի, իտալացի և ամերիկացի և այլ բժիշկներ բոլորովին մոռցուած են, իսկ գերման և ֆրանսացի մեծ բժիշկներու գիւտերն ալ թերի կերպով միայն յիշուած են։ Բնական գիտութեանց 1906ի մէջ ըրած յառաջդիմութեան մասին խօսելով, Ոակերիչեան էֆ. հրաբուխի և երկրաշարժի տուած վնասները կը յիշէ, բայց չի պարզեր այն տեսութիւնները որոնք համաւաւոր գիտնականներու կողմէ յայտնուեցան այդ երեւոյթները բացատրելու համար։ —Ռատիում գիւտը հետազօտութեան նոր ասպարէզ մը բացաւ։ Դէքսիտաբար Բիէռ Քիւրի արկածի մը զոհ գնաց և չկրցաւ իր հետազօտութիւնները շարունակել։ Լոյսի և էլեկտրականութեան մասին ալ շատ մը հետազօտութիւններ կատարուեցան։ Ռէնթգէնեան ճառագայթները այժմ կը վերլուծուին և Լիւմիէռ Տուէնը գուշակուած լուսանկարչութեան համար գործիքներ կը պատրաստէ։ Եթէ այս է գիտութեանց ամբողջ տարեկան արդիւնքը, բան մը չէ, և 20դդ. դարը թո՛ղ չպարծի իր բնական գիտութիւններով։

∴ Գ. Զարուհի (Բիւզանդիոն 3153 թիւ) իր յօդուածին վերնագիր դրած է «Դատիարակութիւն» բառը, վերնագիր մը, որուն վրայ կարելի է բազմաստոյգ գիրքեր գրել, բայց զոր կարելի է որոշել նաև նախադասութեամբ մը։ Տիկին Զարուհի ո՛չ այս կ'ընէ և ոչ ալ այն, այլ կը գոնանայ աղջկանց դաստիարակութեան վերաբերեալ քանի մը խնդիրներ չօշափելով։ Լսա Տիկ. Զարուհիի, դաստիարակած աղջիկներ և մայրեր ունենալու համար մասնաւոր կարեւորութիւն պէտք է տալ կրօնի և բարոյականի դասերուն մեր դպրոցներուն մէջ և ուշադիր ընտրութիւն ընել աղջիկներուն կարդալու համար որուելիք գիրքերու նկատմամբ։ Թէպէտ նոյն իսկ աղջկանց «դաստիարակութեան» խնդիրը այս համեստ բաղձանքներով ցանկալի կերպով չի լուծուիր, բայց բոլորովին անտեղի չեն յօդուածագիր զրագիտուհւոյն պահանջները։ Կրօնի և բարոյականի դասերը մեր դպրոցներուն մէջ չատ անախանձելի վիճակի մէջ են։ Մաքուր կրօնական կամ բարոյական զգացում չեն արթնցներ անոնք մասաղ սերունդի սրտերուն մէջ, որոնք նախապաշարումներով կը մնանին։ Սիպիլ աղջկանց ընթերցանութեան յարմար գիրքեր կը թարգմանէ և թարգմանել կուտայ եղեր հրատարակելու համար։ Կը յուսանք և կը սպասենք։ Կը ցաւինք միայն որ մեր առաջնակարգ զրագէտներէն ոմանք կարծելով թէ արդէն իրենց փառքի Պարնասը հասած են, կը վանան իրենց անարժան և իրենց վարին ու համբաւ նուաստացնող բաներ արտադրելէ և այս պատճառով գրական աշխարհի մեր նակեաց սորամուտ հղնաւորներ զարձած են, գողալով իրենց բարի անուան և գրական համբաւի վրայ։ Տէր գրագէտներ, մի՛ վանիք, եթէ ձեր համբաւը աւաղի վրայ հիմնուած չէ։ իսկ եթէ այնպէս է, այն ատեն այսօր չէ վաղը պիտի փլի ան, ապասով եղէք։

∴ Արեւելեան Մամուլ մը գրական չարաթաթերթերէն ամէնէն լուրջն ըլլալուղվող ճամբուն վրայ է։ Դատառական յայտնի գրադէտներէն Յովհ. էֆ. Դանիելեան հնարջը կ'ընէ իր տարեկան տեսութիւնը պարզել թրքաշայ գրականութեան 1906 տարուան արտադրութեանց մասին։ Արտաչէս էֆ. Յարութիւնեան և Գ. Ղազանճեան էֆ. շատ յաւակոտ են իրենց գրական համբաւով և ամէն տարի կը բարեհաճին Պոլսայոյ մամլոյ անձկամիտ տեսութիւն ընդներուն հետեւելով իրենց գաւառէն Դերկեան պատգամներ արձակել գրագէտներուն նկատմամբ։ Գ. Ղազանճեան էֆ.ի տարեկան տեսութիւնը թերի և միակողմանի ցանկ մըն է անուններու և քանի մը յօդուածներու։ «Նշանակելի են» X-Yի այսինչ յօդուածները։ Ահա ձեզի գրական քննադատի ամբողջ դատաստանը։ Ինչ ողորմելի դատաստան։ Ինչո՞վ են նշանակելի, Գ. Դաղանճեան, և գրական այս կամ այն ճիւղին նկատմամբ ձեր նշանակելի համարած յօդուածները ինչ նորութիւններ են բերած, ինչ արժէք ունին անոնք, բան մը չէք ըսեր։ Միայն միամիտներ կը հաւատան ձեր դատաստանին։

Մերուժան Պարսամեան իր մէկ յօդուածին մէջ բարսի տիրուհիին հետ կը ճամբորդէ միշտ բերնի ջուրերը վազցնելով և անոր «անպատկառօրէն մարի լանչքը, երկու պաշտելի անզուգական կուրծքերը (ո՞ր տեսնէ սխալ մարդիկ երկու կուրծքկ'ունենան), Արիանալի մարմարէ ձուլուած (ինչ տեսակ մնատղ է եղեր այս մարմարը արդեօք) կնքերը և ապա անկից վար սրունքներուն և դնդղուցներուն ներդաշնակ գծագրումները» և այլ նման բաներ զիտելով։ Պարսամեան էֆ. «բառունցքը ուժգնորէն կը սեղմէ զգալու համար թէ չի պառնցիր, վարդագ ըզձանքներ կ'ունենայ» և քանի մը զժբախտներու յանկարծական մահը տեսնելէն ետքը երբ կը զարթնու, բառունցքը դարձեալ կը սեղմէ և այս անգամ յիրաւի կը զգայ որ չի զառանցեր «գիշերուան ժամը չորսն է ու սոսկալի կերպով քրտնած է»։ Ուեղմ բանաստեղծ։ Մեր ցաւակցութիւնները։

∴ Կանացի հրատարակներու առաջնակարգ հայ մասնագէտ Ց. Ալփիար այս անգամ իր ակնոցները կ'ուղղէ Եգիպտական Ցէլլահիններու վրայ, զոր երեւակայութեան մէջ չատ կախարդիչ կը գտնէ, բայց իրականութեան մէջ անոնց մօտենալու համար «քսակդ բանալու և քիթդ գոցելու ես» կ'ըսէ։ Երեւակայական Ցէլլահիններու և իրական Ֆելլահ կնայն մէջ այնքան տարբերութիւն կայ որքան «Մ. Փրկչեան Հիւանդանոցի շէնքին և... սիկառի թուղթերուն տեսարակին վրայ փոքագրուած պատկերին» միջև։

∴ Կը յանձնարարենք մեր Պոլսոյ բարձր դասակարգի տիկիններուն Լի-չանԲէլի (Թարգ. Նաւասարդ) «Զինուցող տարապայման կերպով բաղմանալուն պատճառները» կարդալ։

ԴՐԱՍՏԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱԲՈՆԵԻԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԷՃԸ

Վերջին օրերու մէջ ամբողջ աշխարհ ամերիկեան նոր վտանգով մը կը զբաղի։ Ինդիրն այս անգամ զեղչի սակին կամ երկաթի գլնին վրայ չէ, այլ քաղաքական վէճի մը, որ թէև յոյս կայ որ խաղաղութեամբ պիտի կարգադրուի, բայց և այնպէս իր կարեւորութիւնը անուրանալի է։ Նախապէս Ռուզվէլտին մէկ քանի չարաթ առաջ Նոպելեան մրցանակը տրուեցաւ խաղաղութեան դատին ի նպաստ բրած Ջանքերուն համար։ Ռուսիոյ կայսր թելադրութեամբ գումարուած Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին փակուելէն անմիջապէս ետքէ ծագեցաւ Ռուսիոյ և Ճաբոնի պատերազմը։ Անկէց ի վեր ամէն ոք կը վախնայ երբ լսէ որ Ջանքեր կ'ըլլան խաղաղութեան անվրդով մնալուն։ Մ. Նահանգաց և Ճաբոնի միջեւ ծագում առած վէճին առթիւ ալ, ինչպէս կը յիշուի, Ռուզվէլտ նախագահն էր որ ամէնէն առաջ հոգալով մարմնով Ջանաց խաղաղութիւնը պահպանելու։ Երկու զօրաւոր ազգերու միջեւ գոյութիւն ունեցող ո և է վէճի մը յառաջ բերելիք վտանգներէն վախնալու տեղի չկայ քանի որ այդ վէճին կարգադրութիւնը մեծ մասամբ Ամերիկայի նախագահին աղդեցութենէն և կամքէն կախում ունի։ Ամիսա պատերազմը անեամբ տեսաւ և մասնակցեցաւ Սպանիացւոց դէմ Բուպայի մէջ արշաւանքին։ Իր ժողովրդականութեան համբաւին մեծ մասը պատերազմի մէջ վաստակած է։ բայց և այնպէս համոզուած խաղաղասէր մըն է ինքը։ Շատ կը դարշի պատերազմէն. հետեւաբար Ճաբոնի և Մ. Նահանգաց այժմու վէճին մէջ պատերազմի վտանգ տեսնելու տեղի չկայ։ Այդպիսի վտանգի մը վրայ խօսելու տեղի տուող պարագան Մ. Նահանգաց Մամուլն չափազանց եռանդոտութենէն գար, թերեւս ժամանակին Բեռերպուրգի մէջ Ճաբոնական պահանջմանց պատասխան տեղի ունեցած անզգոյշ բանակցութեանց պատճառաւ, Ռուսիոյ կայսր ակնկալութեան հակառակ, խնդիրն յանկարծ պատերազմի յանգելն ըլլայ։ Բայց այս անգամ խնդիրը Մայրագոյն Արեւելքի պատերազմն յառաջ բերող խնդրոյն չափ ծանր հանգամանք չունի. բայց վէճ մը կայ վերջապէս, որ իր կարեւորութիւնը ունի։ Ճաբոնական աղդային հպարտութիւնը, որ այդ նշանաւոր ազգին նկարագրին մէջ կարեւոր տարր մըն է, խորապէս վիրաւորած է Մ. Նահանգաց կառավարութենէն։ Սան-Ֆրանչիսքոյի կրթական վարչութիւնը որոշած է Ճաբոնցի ուսանող չընդունիլ այլ եւս։ Տարակոյս չկայ թէ այսպիսի անօրինութիւն մը վիրաւորիչ է և Ճաբոն իրաւունք ունի հակառակելու ատոր։ Ճաբոնի աղդը դաշնագիրներու սահմանին մէջ, ամէն օտարականներու հանդէպ հաւասար վարմունք մը կը ցուցնէ։ Եթէ Քալիֆորնիոյ մէջ, Սան-Ֆրանչիսքոյի կրթական վարչութիւնը որոշած ըլլար ամէն օտարական ուսանողներու առջեւ միանգամայն փակել իր հանրային վարժարաններու դուռները, լաւ բան մը բրած պիտի չըլլար թէև, բայց ոչ մէկ աղդ ինքզինքն վիրաւորուած պիտի զգար այդ խիստ անօրինութենէն։ Ծանօթ քանի որ Ճաբոնցի ուսանողներէ զատ ուրիշ ամէն ազգաց տղայք կրնան յաճախել այժմ Սան-Ֆրանչիսքոյի վարժարանները, Ճաբոնցիներն ալ ցեղային խնդիր նկատելով այս այլասերմ անօրինութիւնը։ Այս վէճը այնչափ կարեւոր և քաղաքակրթութեան ընթացքին համար հետաքրքրական ընթացող պարագան սա է որ Ճաբոն, տեղային կրթական վարչութեան մը ըստ երեւոյթին անչնչ մէկ անօրէնութեան դէմ կ'ոգորի ոչ միայն իր պետութիւն, ոչ միայն իրր աղդ, այլ իրր պաշտպան դեղին ցեղին։ Ճաբոն չի թողուր որ դեղին ցեղի տղոց հետ տարբեր և սպիտակ ցեղի տղոց հետ տարբեր վարուի։ Մ. Նահանգաց և Ճաբոնի միջեւ գտնուած վէճին բուն պատճառն այս խնդիրն է։ Դեղին ցեղը կ'ուզէ որ հաւասար իրաւունք ունենայ Ամերիկացւոց հետ։ Ճաբոն այսպէս կ'ուզէ և Մ. Նահանգներն մինչեւ հիմա դեռ չհաւանեցան ատոր։ Նեթանգաղ Բուզվէլտի անյուշտ միջոց մը պիտի գտնէ այս խնդիրը կարգադրելու, առանց վիրաւորելու Ամերիկացւոց աղգային հպարտութիւնը, որ Ճաբոնցիներուն հպարտութեան ասոիճանէն վար չի մնար։ Սան-Ֆրանչիսքոյի կրթական վարիչները Ուաշինկթըն կոչեց, բայց դիւրին չերեւիր անոնց անօրինութիւնը յետս կոչել, որուն չյաջողեցաւ դեռ կատարելապէս։ Ճաբոնցի տղոց ընդունելութեան խնդիրը պատրուակ մըն է, որուն ներքեւն մէջ ուրիշ կարեւորագոյն խնդիրներ, ցեղային հանգամանք ունեցող կնճռոտ վէճեր կան։ Մ. Նահանգաց գործածուող դասերը չեն փափաքիր դեղին ցեղին Ամերիկա գաղթումը, որ ամերիկացի գործատուներու վարձքին և շահուն կը վնասէ։ Քալիֆորնիացիները իրենց վարձատուներուն դուռները Ճաբոնցի տղոց առջեւ փակելով կ'ուզեն Ճաբոնցի բանուորները հեռացնել գործարաններէն, նաւարաններէն և երկրագործութենէն։ Մեկդ ու թոյլ չմնացիները իրենց համբերատար անձնուիրութեամբ տեղի տրուած չեն օտարազգի աշխատաւորներու դէմ արգելք յարուցուելուն. բայց Ճաբոնի կառավարութիւնը չի թողուր որ իր հետ խաղի ելլեն և առաջին յարձակումը եւ կը մղէ անմիջապէս։ Պ. Բուզվէլտ գիտէ այս տրպագան և որովհետեւ այս միջադէպին զատ անցեալին մէջ ուրիշ պատճառ մը չկայ որ Մ. Նահանգները պարտաւորեցնէ այս առթիւ պատերազմի մտնել Ճաբոնի հետ, ուստի անկարելի չէ շրջանցիկ և ճարտար վարմունքով մը մարել այդ խնդրոյն չուրջը դտնուած կայծերը, որոնք սակայն կ'արձարձուին ամերիկեան Մամուլէն։ Պատերազմի վտանգ չի կայ։ Ամբողջ դիւանագիտութիւնը այս անուան արժանի չպիտի ըլլայ եթէ չի յաջողի երկու տերութեանց միջեւ ծագում առնող այս վէճը չուտով կարգադրել։ Այս ենթադրութեան ոյժ տուող պարագան այն է որ Անգլիոյ կառավարութեան շահերը այս խնդրոյն մէջ մեծ ըլլալուն, չպիտի թողու որ այս վէճը մեծայայ։ Որպիսի գժուարին կացութեան մը հանդէպ պիտի գտնուէր Անգլիա, երբ Մ. Նահանգները ու Ճաբոն իրարու հետ գժտէին։ Ի՞նչ պիտի ըլլար Ամերիկայի քաղաքականութիւնը, որուն հակառակ հոգածու է ամէն Անգլիացի և որ երկու տոհմակից ազդերու միջեւ բարեկամութեան հաստատ կռուան մը կը համարուի։ Իրօք, գրեթէ չի կայ անգլիացի ընտանիք մը որ Ամերիկայի մէջ ազգականներ չունենայ, և նոյնպես չատ հազուագիւտ է ամերիկացի ընտանիք մը որ անգլիական սերունդէ իջած չըլլայ, որ գուրգուրանօք պահած չըլլայ ընտանեկան այն աւանդութիւնները, որոնք իր նախնեաց երկրին մէջ պահուած են գարդ. բայց տոհմակից ազգին այժմու քաղաքականութիւնը հակառակ է այն պարտաւորութեանց զորս Անգլիա յանձն առած է Ճաբոնի հետ կնքած զինակցութեամբ։ Անգլիա պարտաւոր պիտի ըլլայ օգնել Ճաբոնի իր այս վէճին մէջ։ Անգլիա, անժողովրդական և Անգլիացւոց մեծ մասին համար անբնական երեւցող պատերազմի մը պիտի մասնակցի կամ պիտի դրժէ իր խոստումը, որով ոչ միայն Մայրագոյն Արեւելքի մէջ, այլ աշխարհի ամէն կողմ իր արժանապատուութիւնը ու աղդեցութիւնը պիտի նուազի։ Անգլիա քաղաքական ամէն հնարամտութիւն ի գործ պիտի դնէ չտկլով, խրատելով, յորդորելով գործելու, որպէս զի Մ. Նահանգներուն կամ Ճաբոնի թշնամի չդառնայ։

Այս տեսութեամբ է որ կ'ենթադրուի թէ դիւանագիտութիւնը յաջողի վէրքին վրայ յարմար սպեղանի մը դնելով նախ և առաջ դոցել վէրքին բերանը։ Այդ վէրքին խորութեան մէջ քաղաքական կացութիւնը փոփոխման ենթակայ է։ Ցանկարծ կընանք տեսնել մեծ տերութիւններ դէմ առ դէմ խաղաղական Ովկիանոսի երկու եզերքներուն վրայ, աւտարական մրցակցութեան և քաղաքական նախանձու պատճառով։ Մինչեւ ցարդ Մ. Նահանգները թշնամի չունէին։ Ով որ համարձակէր անոնց հետ պատերազմի մտնել, պիտի տիպուէր զինուորական տեսակէտով մեծամեծ դժուարութեանց ենթարկուիլ։ Այս պատճառաւ եւրոպական տէրութիւնները Մ. Նահանգաց հետ դիւանագիտական ամէն կնճռոտութեանց ատեն տեղի տալու կը տպրուէին։ Իւրաքանչիւր եւրոպական տէրութիւն կը ջանար առ ինքն գրաւել այդ երկրին համակրութիւնը, որ անհամեմատ կերպով ապահովչ չահաստան մըն է և իրրև լաւ գաղթավայր։ Բայց կ'երեւի թէ Ճաբոն այնչափ չի վախնար այս բանէն։ Հապարտ երկիր մըն է այդ որուն ժողովուրդին անձնասիրութիւնը այսչափ յաղթանակներէ ետքը բնականաբար աւելցած է։ Բայց Ճաբոնցիները պէտք էր որ նախ և առաջ Պրզմարքի սկզբունքը իւրացնէին։ Պիզմարք իր յաջողութիւններէն ետքը ըսաւ թէ «Գերմանիա յագեցաւ»։ Ճաբոնցիները դլուխն թէ զգուշաւորութեան գլխաւոր պանդնդումն է վերտնին փորձի չենթարկել այն բախտը, որ այնչափ մեծ ոյժ, այնչափ բարձր կարգ տուաւ իրենց։ Այժմու վէճը կը ցուցնէ սակայն թէ քաղաքականութեան ներքին պաշարը սպառած չէ, երբ երբեմն և երկեակ դիւանագիտութեան, սիրալիր համաձայնութեան և բարեկամութեան վրայ կը խօսուի. և թէ արտաքուստ հեռաւոր ովկիանոսներու մէջ այնպիսի՛ մեծ խնդիրներ երեւան կ'ելլեն, որոնց քով եւրոպական խնդիրները չատ փոքր կը մնան։ Ատենօք դեղին վանդի մը խօսքը եղած ատեն ամէն ոք կը ծիծաղէր։ Նոյն իսկ հիմա զարմացողներ կան թէ ինչո՛ւ այսչափ կարեւորութիւն կը տրուի ատոր։ Բայց հեռաւոր ապագայի մը վարագոյրին ծայրը հազիւ վեր առնուեցաւ, և այժմէն կրնանք գուշակել թէ մեր սերունդին կրնաերդոյները թերեւս պիտի տեսնեն դեղին սեռին պայքարը, աղգաց յարաբերութեան մէջ կատարեալ հաւասարութիւն մտցնելու համար։

(Նոյն Ֆրայէ Բրեսն)

ՄԱՐՈՔ

Թանձրէն փեսրուար 4 թուականով հեռեւալը կը հեռագրէ Թանն Թղթակիցը.

Ծանոցի արդէն թէ Մարոքի կառավարութիւնը չբնարերանամակ մը ուղղած է տէրութեանց բոլոր ներկայացուցիչներուն՝ անոնց միջամտութիւնը խնդրելով, տասը միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մը ընելու իրեն։ Մարոքի կառավարութիւնը, այդ զրոյն մէջ, այդ փոխառութիւնը կը պատճառաբանէ, ըսելով որ գինուորական դանազան արշաւանքներուն առաջքը անհրաժեշտ է՝ յեսնելալ տուրքերու հաւաքման և բարեկարգութեան վերաբերեալ խնդրոց համար։ Դեսպանական մարմինը ցուրտ ընդունելութիւն մը ըրաւ այդ ձեռնարկին։ Համոզում գոյացած է որ եթէ այդ փոխառութիւնը յաջողի, նորէն անպէտ ծախքերու պիտի յատկանայ, առանց հոգացուելու եղած անհրաժեշտ պէտքերը։ Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ այդ ձեռնարկը այնքան ուղղամտութեամբ կատարուած չէ, վասն զի Մարոքի, իր այդ ընթացքովը, կ'անտեսէ տրամադրութիւնները իր պայմանագրութեան, որ թոյլ չի տար, այնքան ատեն որ Մարոքի պետական պանքան հաստատուած չէ, Պանք որ Բաոի է տէ Բէի Պանկն զատ ուրիշ տեղ դիմել, որ և է նոր փոխառութեան համար։

Նոյն թղթակիցը նաեւ հետեւեալը կը հեռագրէ իր թերթին.

Տեսայ Մարոքի պատերազմական նախարար էլ-Կէպպասը, որ ըսաւ թէ Զէլալի անձնատուութեանը մասին բանակցութիւնները առաջ կը տարուին, այն ասոիճան որ վայրկեանէ վայրկեան լուրի կը սպասէ։ Հաւատաց նաեւ թէ էրթասուլի հիմա Թազերատ կը գտնուի՝ Պէնի-Արուսի ցեղին մօտ, սակայն իր խրոխտ ընթացքէն ետ կեցած և հիմա քաշուած է տեղացի երեւելիի մը սեպհական ագարակ մը։ էլ-Կէպպաս շատ գոհ է մինչեւ հիմա իր ձեռք բերած արդիւնքներէն, առանց մեծ զոհողութեանց։ Հիւսիսային կողմի բոլոր ցեղերը հիմա կը համաբարեն Մարոքի կառավարութեան շուրջը։ Էմիրը հնարաւորած է էլ-Կէպպասը և անոր զօրախումբին հրամանատարը՝ Զինագի գրաման և ցեղերու հնազանդութեանը համար։ Կարգ մը չարագործներ ալարառութիւններ գործեցին էլ-Քբարի կողմերը. նաեւ աւազակներու խումբ մը կազմեցին, որ մտահոգութիւն կը պատճառէ տեղւոյն ժողովրդեան։ էլ-Կէպպաս գրեց էլ Քբարի կառավարիչին, հրամայելով անոր արշաւախումբ մը կազմել՝ այդ չարագործներուն դէմ։ Մարոքի պետական պանքային համար բարձր գումարներ Սի Տրիս Պէն Կէլոզլ, վաղը Բարիզ կ'ուղեւորի՝ քարտուղարի մը հետ։

—Մատրիտի մէջ վերջերս գումարուած ափրիկեան համաժողովին կազմակերպիչները, չարաթ օրը, ներկայացան Սպանիոյ թագաւորին, որ խիստ հետաքրքրուեցաւ համաժողովին աշխատութիւններովը։ Իր աջակցութիւնը խոստացաւ Մարոքի մէջ սպանիական վաճառականութեան զարգացմանը համար. նաեւ ուզեց որ միշտ իրեն տեղեկութիւն հաղորդուի այդ մասին ըլլալիք ջանքերու վրայ։ Ալֆոնս ԺԳ. յայտարարեց թէ կառավարութեան պիտի հրամայէ ձեռք առնել փոփոխութիւնը կամ ջնջումը 229դդ. յօդուածին մաքայլին այն հրամանագիրներուն որոնք կը տրամադրեն խտիր մը չդնել Մարոքի նաւահանգստի մը մօտեցող ամէն տեսակ նաւերու բեռցած ապրանքներուն տրուածման վայրին համար, նոյն իսկ սպանիական ալ եթէ եղած ըլլայ։ Թագաւորը և Պալիէրայի Ֆէրնանտօ իշխանը ընդունեցին պատուակալ նախագահութիւնը սպանեւափրիկեան առեւտրական բոլոր խմբաւորումներուն։

ՖՐԱՆՍԱ

Պատերազմական և ներքին գործոց նախկին նախարար Պ. Լթիէն Մէսիսոն լրագրին մէջ յօդուած մը կը հրատարակէ, ուր կը պարզէ եւրոպական մեծ ազգերու դիւանագիտական հակումները։ Գոն է որ վստահութիւնը կը վերածնի Մարոքի մէջ, ուր Ֆրանսա և Սպանիա ուղղամտութեամբ միացած են հաւասարական գործի մը համար։ Պ. Լթիէն կը յարէ թէ այս միջոցիս անգլիւգերման համաձայնութիւն մը հաւանական կը նկատուի։ Պերլինի ու Բեռերպուրգի միջեւ աւանդական վրատտութիւնը միշտ գոյութիւն ունի։ Ցօդուածագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ դաշնակցութեան բնական մէկը հետեւանքը եղած է Անգլիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութեանց բարւոքումը։

—Կ'ըսուի թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը մտադիր է նոր օրինագիծ մը ներկայացնել Խորհրդարանին՝ փոխելու 1884ի օրէնքին 69դդ. յօդուածը, որպէս զի կրօնական չէնքերու վարձակալութեան մասին տեղւոյն կառավարչին հաւանութիւնը միշտ անհրաժեշտ ըլլայ։

—Հաւանէն հետեւեալը կը հեռագրեն Եիէռի.—Վատիկան եպիսկոպոսի մը կողմէ ապահովութիւն ստացեր է թէ Պ. Պոհան պիտի չընդդիմանայ՝ թաղապետութեան կողմէ երէցներուն եկեղեցիներ վարձու տալուն, նոյն իսկ տասնորդի տարուան համար, եպիսկոպոսներուն առաջարկած ձեւերով։

— Ուէսթմինսթրի արքեպիսկոպոսը, կիրակի օրը Լոնտոնի Քարմէլիտներու եկեղեցիին մէջ նախագահեց Պոռս ժ.ի կողմէ երանելեաց կարգը դասուած կրօնաւորներու համար կատարուած հոգեհանդիսաներու արարողութիւն մը։ Արքեպիսկոպոսը քարող մը խօսելով ըսաւ թէ եկեղեցին, որ դարերու մէջ այնքան փոթորիկներ անցուցած է, հիմակուանէն ալ յաջողութեամբ պիտի դիմադրէ և աւելի մեծ դերս պիտի ելլէ՝ քարոզին համար պայքարը շարունակելու։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Ա.ՍԹԻՖԱՆ.—Սալիսէի ատիճան տրուեցաւ Գարաճա Ալիի թաղապետական բժիշկ Մորոսոյ Շէնման էֆ.ի։

—Առաջին ֆէրիգութեան ատիճան տրուեցաւ Կայս. Թիմիսպան և Պուլկարիոյ գոմիսէր Սաադք-էլ-Մուէյէտ փաշայի։ Ֆէրիգութեան ատիճան՝ Կայս. անձնական սպայակոյտին մրլիվաներէն Ձէվատ փաշայի։

ՊԱՇՇՕՆ.—Գոնեայի նահանգին Գարման գաւառակին նախկին գաւառակի Մոթի նախորդ Նախկ Մուսթաֆա էֆ.։ Իսրիսէի նահանգին Ձիրը Էրկինէ գաւառակին նախկ՝ Վիլէի նախորդ նախկ Սիւլէյման էֆ.։ Գոնեայի նահանգին Ագշէհր գաւառակին նախկ՝ Թորզուպրի նախորդ նախկ Այի Բիրզա էֆ.։ Էսկիսիրի նահանգին Սիվրիհիսար գաւառակին նախկ՝ նախորդը՝ Մուսթաֆա Մէհմուտ էֆ.։

ՊԱՏՈՒՍԱՆՇԵԱՆ.—Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Շիրվանցի Մանուկի։

ՇԵՐՔԻՇ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԼԵՔՍԻՏՐԱՆԱՆ ՀԱՄԱԶԱՅՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Կայս. Կառավարութեան և Պուլկարիոյ իշխանապետութեան միջեւ կնքուած առեւտրական համաձայնութեան մասին 5 ցուցակը կը պարունակէ հետեւեալ արտադրութիւնները ու բերքերը, որոնք երբ Պուլկարիա և Արեւելեան Ռումելի մտնեն, հարիւրին ութի տեղ զեղչեալ մաքսի պիտի ենթարկուին։

Ա. Լուացքի ամէն տեսակ անպատա օձառներ, սոսա և փոշի՝ պարկի կամ մնասուկի մէջ դրուած, առանց ներքին պարարանի. իւրաքանչիւր հարիւր քիլոյին 4 ֆր.։ Բ. Մեծ անասնոց մորթեր, թաց, աղած կամ ոչ՝ 8 ֆր.։ Ատոց թաց, աղած կամ ոչ՝ 10։ Դառնուկի մորթեր՝ 20։ Ոչխարի և այծի՝ 11։ Ուրիշ տեսակ մորթեր՝ 60։ Գ. Ոչխարի ու այծի մորթեր, ներկուած, կեռ մը յարդարուած, կաշի և այլն՝ 24։ Դ. Ձիու թամբ, սանձ և ամէն տեսակ կաղմածներ՝ 27.50։ Ե. Վերոգրեալ Գ. մասի մէջ յիշուած ոչխարի ու այծի մորթերէ չընուած կօշիկներ՝ 35։ Զ. Մեծ անասուններու և ոչխարի ու այծի մորթերէն չընուած մըտրակ, գօտի, քսակ, պատեան, փոցոյ, նարկիլէի մարբուչ և այլն՝ 40։ Է. Մուշտակներ, կարուելու համար պատրաստուած բայց չձեւուած, դառնուկի, ոչխարի ու այծի մորթէ՝ 40։ Նապաստակի մորթերէ, ներկուած և ուրիշ կերպով չպատրաստուած և լաւ տեսակ մորթերու հնմանեցուցած՝ 60։ Ադուէսի մորթէ՝ 100։ Ուրիշ տեսակ մորթերէ՝ 200։ Դառնուկի լաւ տեսակ մորթեր՝ ասորական՝ 400։ Ը. Դառնուկի ու ոչխարի մորթեր, ուրիշ վար տեսակ մորթերու չհամնուած՝ 60։ Թ. Դերձան «սուլաք» կոչուած և անգլիական դրութեամբ 14 թիւն ալ միասին՝ 13.50։ Ժ. «Բրվրաք» դերձան, ոլորուած ու ներկուած, դարձեալ 14 թիւը միասին՝ 13.50։

Թիւ 6 ցուցակը կը պարունակէ օսմ. երկիրներու միւս մասերուն հետեւեալ արտադրութիւնները ու բերքերը որոնք երբ Պուլկարիա մտնեն, մաքսը պիտի առնուի անոնց բաղադրութեանը մէջ գործածուած նախնական նիւթերէն։

Ա. Պատրաստ ծխախոտի ու սիկառէթի յատուկ ամէն տեսակ թուղթ և չընուած խաւաքարդէ պարզ տուփեր՝ 25 ֆր.։ Բ. Զուտ բամպակէ կամ մետաքսի ամէն տեսակ կերպասներ՝ 37.50։ Գ. «Թոքատ պասմասը» կոչուած բամպակէ կերպասներ՝ 15.50։ Դ. «Մուհամիր» կոչուած կերպասներ և այլն՝ 55։ Ե. «Եազմա» 100։ Զ. Բաղնիքի զինչակ և այլն՝ 45։ Է. Սեղանի ու անկողնի ծածկոցներ ամէն տեսակ՝ 55։ Ը. Բամպակէ սաւաններ և զանազան տեսակ գօտիներ՝ 65։ Օտար երկիրներէ բերուած կերպասներու վրայ օսմ. երկիրներու մէջ բանուած գօտիները վերոգրեալ տարողութեան պիտի չենթարկուին։ Թ. Դլխանոց և կարճ ու երկայն գուլպաներ՝ 60։ Ժ. Մետաքսով և մետաղէ թելով խառն բամպակ երիվներ և բարակ «զայթան»՝ 195։ ԺԱ. Կարասիներն յատուկ պարզ կամ մետաքսով և կամ մետաղէ թելերով խառն ծոպեր, վարագոյրի կապեր և այլն՝ 60։ ԺԲ. Բաղնիքի յատուկ կարուած «պուրնուս» և այլն՝ 75։ (Ատոնց ենթակայ պիտի ըլլան այն մաքսին որ սահմանուած է նախնական նիւթը կազմող կերպասին համար)։ Մնդուսէ և «բրլիչ»է զուտ մետաքսով և կամ մետաղէ թելով բանուած ու կարուած հագուստներ՝ 75։ ԺԴ. Լաստեր, կոնք, լամպար և թիթեղեայ ամաններ՝ 4։

Թիւ 7 ցուցակը կը պարունակէ Պուլկարիոյ այն բերքերը ու արտադրութիւնները որ Կ. Պոլիս և Կայս. միւս նահանգները երբ մտնեն, ըստ արժէքի հարիւրին ութ մաքսի պիտի ենթարկուին։ Ամէն տեսակ ցորենեղ, վարսակ, հնձար գարի և այլն։ Ատոնց ալիւրները։ Կէս քանուած և չներկուած ոչխարի ու գառնուկի մորթեր՝ կաշի և այլն։ Կանաչ ու ձիու պարզ կաղմածներ։ Վերոգրեալ մորթերէ չընուած կօշիկներ։

Թիւ 8 ցուցակը կը պարունակէ Պուլկարիոյ այն արտադրութիւնները և բերքերը որոնք օսմ. երկիրներու ուրիշ մասերը երբ մտնեն, մաքսը պիտի առնուի անոնց բաղադրութեանը մէջ գործածուած նախնական նիւթերէն։

Ա. Զուտ բամպակէ կամ մետաքսէ ամէն տեսակ կերպասներ՝ 37.50։ Բ. «Թոքատ պասմասը» կոչուած բամպակէ կերպասներ՝ 15.50։ Գ. «Մուհամիր» կոչուած կերպասներ և այլն՝ 55։ Դ. «Եազմա» 100։ Ե. «Զամա» 100։ Զ. Բաղնիքի զինչակ և այլն՝ 45։ Է. Սեղանի ու անկողնի ծածկոցներ ամէն տեսակ՝ 55։ Ը. Բամպակէ սաւաններ և զանազան տեսակ գօտիներ՝ 65։ Օտար երկիրներէ բերուած կերպասներու վրայ օսմ. երկիրներու մէջ բանուած գօտիները վերոգրեալ տարողութեան պիտի չենթարկուին։ Թ. Դլխանոց և կարճ ու երկայն գուլպաներ՝ 60։ Ժ. Մետաքսով և մետաղէ թելով խառն բամպակ երիվներ և բարակ «զայթան»՝ 195։ ԺԱ. Կարասիներն յատուկ պար

երբ հաստատուի թէ վճռականը մանկարող վիճակի մէջ է և կամ դատարանին եղած զեկոյցի մը վրայ երբ ձեռնհասպաշտօնարանին կողմէ հաստատուելով որ պարտականը որոշեալ պայմանաժամին չէ կրցած վճարել պարտքը և անոր դէմ պաշտօնապէս «բրոթէսթօ» եղած է, անոր մնանկութիւնը վճռուած ըլլայ։ Փաստաբանները յարեցին թէ ներկայ դատին մէջ վերոգրեալ պարագաներէն և ոչ մէկը գոյութիւն ունին, թէ իրենց փոխանորդեալները իբրեւ ապրանք ու առնելիք 38,000 ոսկիէ աւելի գոյք և ատոր փոխարէն 33,000 ոսկիի չափ պարտք ունին, որով մնանկ վիճակի մէջ չեն, թէ իրենց պարտքերը օր օրին վճարած են, թէ մնանկութեան պատուն բնաւ «պնոս» մը չունին որուն պայմանաժամը աւարտած ըլլայ և թէ անոնց դէմ «բրոթէսթօ» չէ եղած, որով կը բողոքին մնանկութեան որոշումին դէմ և դատարանէն կը խնդրեն որ մնանկութեան որոշումը ջնջուի։ Սէնտիքներէն Բեռթիպեան էֆ. պատասխանելով յայտարարեց թէ Տէօյչէ Օրիէնթ Պանքը, Վիներ Պանքը և Աթէնքի Պանքան ութ հազար ոսկի առնելիք ունենալով, այդ հաստատութիւնները իմաց տուած են դատարանին թէ կեսարեան եղբայրները 33,000 ոսկի պարտք ունին և ատոր փոխարէն ալ 10,000 ոսկիի ապրանք, որով 33,000 ոսկիի պարտք մը կարելի չէ վճարել 10,000 ոսկիով։ Բեռթիպեան էֆ. եզրակացնելով խնդրեց վերահաստատել մնանկութեան որոշումը։ Սէնտիք Պ. Լամպիքի փոխանորդ Պ. Ռոզենթալ ալ ըսաւ թէ մնանկացեալին գոյքերը հաշուելով իսկ 20,000 ոսկի պարտատու կայ, որուն փոխարէն 33,000 ոսկիի պարտք մը գոյութիւն ունի, որով այդ վիճակին մէջ գտնուող վաճառական մը պէտք է ինքնուրեքար դատարան դիմելով մնանկացած ըլլալը յայտնէ, ինչ որ չէ ըրած և դատարանն ալ իր կողմէ մնանկութեան որոշում տուած է։ Պ. Ռոզենթալ պահանջեց վերահաստատել մնանկութեան որոշումը։ Սէնտիքներէն Վիչէն էֆ. Գարաեան ալ նոյն պահանջումը ըրաւ։ Կեսարեան եղբարց փաստաբանները պատասխանելով ըսին թէ իրենց փոխանորդեալները իբրեւ մնանկ նկատուելուն ապացոյց մը չի կրնար նկատուիլ այն պարագան թէ երեք պանքաներ ութ հազար ոսկի առնելիք ունին, թէ այդ ութ հազար ոսկիին ութ ոսկին իսկ պահանջելու իրաւունք չունին մինչեւ մնանկութեան որոշումին օրը՝ այսինքն թէ իրենց փոխանորդեալները չունին այն տեսակ պարտք մը որուն պայմանաժամը աւարտած ըլլայ, որով մնանկութեան որոշումը անոնց պահանջումով չի կրնար տրուիլ։ Նաև յարեցին թէ գալով այն պարագային, որով 33,000 ոսկիի պարտք մը 10,000 ոսկիի գոյքով չի կրնար հատուցուիլ, նախ այդ գումարին ամբողջին պայմանաժամը մէկ օրուան մէջ չէ, այլ թէ առեւտրական պարտքերը իրենց փոխանորդեալներուն քով գտնուող վաճառականական մուրհակները զեղչուելով ալ կրնան հատուցուիլ, ինչ որ կը մոռնան յիշել։ Բեռթիպեան էֆէնտի պատասխանելով ըսաւ թէ պանքաներուն պահանջքները միայն առեւտրական մուրհակներու վրայ հիմնուած չեն, այլ մէկ մասն ալ վարկի արդիւնք է, որով այդ բացին մէջ վարկով տրուած գումարները որոշ պայմանաժամ մը չունին և ամէն առեն պարտականէն պահանջելու իրաւունք ունին։ Կեսարեան եղբարց փաստաբանները ալ յայտարարեցին թէ պանքաները պէտք էր որ իրենց փոխանորդեալներուն համակ գրելով ու զկոյց ընելով, եթէ այդ տեսակ առնելիք մը կար, պահանջէին և եթէ հատուցանելու մասին դժկամակին ու անկարողութիւն ցոյց տային, այն առեն միայն դատարանին դիմել հարկ էր, մինչդեռ պանքաները այդ տեսակ բան մը բնաւ չեն բրած։ Նաև թէ պանքաները, ընկալեալ սովորութեանց համաձայն և իրենց պարտականութեան բերմամբ, ընթացիկ հաշիւը որոշ ժամանակի մը համար կը բանան և այդ պայմանաժամը եթէ աւարտի, նախապէս պէտք է ծանուցանեն թէ պիտի չնորոգեն։ Փաստաբանները մանրամասն յայտարարեցին թէ պանքաները ամէն օր լրագիրներու մէջ կը ծանուցանեն թէ երրորդ անձի մը կողմէ ուղղակի յանձնուած դրամներուն համար իսկ երբ հարիւր ոսկի ուզուի, պէտք է մէկ օր առաջ իմաց տան և հինգ հարիւր ոսկիի համար եւս երեք օր առաջ, որով շատ զարմանալի է թէ պանքաները միայն իրենց կը վերապահեն այդ պայմանները և ութ-տասը հազար ոսկիի գումար մը, առանց կանխագոյն զեկոյցի, իսկոյն պահանջելու և այդ պահանջումն ալ չկատարած մնանկութիւն պահանջելու իրաւունք ունենալով կը կարծեն։ Այդ փաստաբանները եզրակացնելով յայտարարեցին թէ իրենց փոխանորդեալներուն դէմ արձակուած մնանկութեան վճիռը օրինաց համաձայն չէ և թէ անոնց վնասուելուն պատճառ պիտի ըլլայ, որով խնդրեցին ջնջել մնանկութեան որոշումը։ Դատարանը հարցուց երկու կողմին թէ ուրիշ ըսելիք ունին. ժխտական պատասխան ստանալով, յայտարարեց թէ դատաւորութիւնը աւարտած է։ Օրը տարաժամ ըլլալով որոշման հաղորդումը ուրիշ ցրաան յետաձգեց։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— 1890թ 4% ՕՍՄԱՆԻՒ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յիշեալ պարտաթուղթերուն 34րդ վիճակահանութիւնը 1907 փետր. 1ին պիտի կատարուի Հանր. Պարտքի վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ, Պոլիս Ճալալ Օղլու փողոց։

Կ. Պոլիս 19 փետր. 1907 6—3

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ա. ԳԱՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը, իր հետն ունենալով գործակատար Արիս էֆ.ն, երէկ այցելեց Մեծ-Եպարքոս Բարձ. Ֆէրիտ փաշայի։ Ցետոյ, այցելեց Պոլսոյն Հորդորդոյ նախագահ Բարձր. Սայիտ փաշայի որուն ապաքինմանը առթիւ խնդակցութիւն յայտնեց։ Ն. Սրբազնութիւնը Աստուծոյ պաշտօնատուները երթալով, այցելեց Կրօնից նոր տեսուչ Շէֆիգէթ պէյի և շնորհաւորեց Ն. Վսեմութիւնն պաշտօնը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԵԼՄՏԱՑՈՒՑԸ

Ինչպէս կը լսենք, Քաղաքական ժողովը Պատրիարքարանի ելմտացոյցին պատասխանատուութիւնը իր վրայ առած է և այս պատճառով՝ յառաջագոյն կազմուած պիւտճէի հաւասարակշռութեան յանձնաժողովը լուծուած է։ Պատրիարքարանի պարտքը գոցելու համար հանգանակութիւնները կը շարունակեն Քաղաքական ժողովի անդամներէն Տիգրան էֆ. Մանուկեան, Յարութիւն էֆ Ասլանեան, Տիգրան էֆ. Թոզատեան և Արշաւ էֆ. Գարակէօզեան։ Պատրիարքարանի տուրքերուն արդիւնաւորման խնդիրը կ'ուսումնասիրեն նոյն ժողովի անդամներէն Տիրան էֆ. Աշնան, Մկրտիչ էֆ. Ասասեան և Վահան էֆ. Սուբէնեան։ Իսկ Պատրիարքարանի մէջ ելմտական գործառնութեանց կանոնաւորութեան վրայ կը հսկեն Մինրան էֆ. Սեթեան և Տոքթ. Անէմեան պէյ։ Ս. Պատրիարք Հօր առաջնորդութեամբ։

*** Երէկուան թիւով ծանուցինք՝ Աղեքսանդրիայէն, Արբահամ Բաթթող փաշայի կողմէ 200 անգլ. ոսկի ղրկուած ըլլալը՝ ի նպաստ Ազգ. Պատրիարքարանի պարքին թեթեւացման։ Պօղոս փաշա Նուպար եւս գիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարք Հօր, 500 անգլ. ոսկի չէք մը ղրկած է, յայտնելով թէ այդ գումարը Ն. Սրբազնութեան տրամադրութեան ներքեւ կը դնէ՝ կեդր. Մտոնիկի պարտուց հատուցման օժանդակելու համար։ Գահիրէէն Պետրոս էֆ. Կարապետեան եւս 50 անգլ. ոսկի ղրկած է նոյն նպատակով Ս. Պատրիարք Հօր։

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱԼԵԱՆ

Ռուսահայ գրաբարագէտներու նեստոր՝ Մկրտիչ Պալեան խորին ծերութեան մէջ վախճաներ է յերեւան։ Մ. Պալեան Վենետիկի Մխիթարեանց աշակերտներէն էր և 60 տարիէն աւելի հայերէն լեզուն դասաւանդեց Դէորգեան հոգեւոր Ճեմարանին և թեմական հոգեւոր դպրոցներուն մէջ։ Վերջին տարիներս այլեւս անկարող էր ուսուցչութեան։ Մանր Կամրջիկոսի հրամանով ուսուցչական հանգստեան թոշակ կապուած էր Մկրտիչ Պալեանի. տարեկան մօտաւորապէս 300-400 ռուբլի։ Հանդուցեալ ուսուցիչը հին դպրոցի գրաբարագէտներէն էր և Ս. Գիրքն ու շատ մը եկեղեցական մատենագիրներ գոց գիտէր։ Զարմանալի յիշողութիւն մը ունէր և հազուագիւտ ճշգրտութեամբ կրնար ըսել բառերուն ՝ի՞ր մատենագրին քանիերորդ գլխուն մէջ յիշուած ըլլալը։

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՀԱՅԵՐԻՆԵՐԸ

Երուսաղեմի Հայուհերնիչ Ցանկնամոյզ ողովը ի նիսա գումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Հորդրդարանին մէջ, ի ներկայութեան Գրիգոր Խարեան, Մինրան Սեթեան և Դէորգ Ասլանեան էֆ.ներու։ Ցանկնամոյզողովը գլխաւորապէս զբաղեցաւ իր տեղեկագրին պատրաստութեան խնդրով, ներկայացնելու համար դայն Խառն Ժողովին։ Այս նպատակաւ, Խառն Ժողովէն առաջ ամբողջական նիստ մը ալ պիտի գումարէ, և անկէ վերջ պիտի զբաղի Երուսաղեմի վանքին պիւտճէի խնդրովը և իր կարգ մը առաջարկութիւնները, զորս ծանուցած ենք արդէն, ներկայացնելով Խառն Ժողովին՝ ըստ այնմ պիտի զբաղի վանքին մատակարարութեան խնդրով։

Ս. Պատրիարքը, երէկ գիշեր, Գ. Նորատունկեան էֆ.ի հրաւէրով, Ն. Վսեմութեան բնակարանն ընթրեց։

—Այս իրիկուն, միջօրէէն յետոյ ժամ 6ին (Ք. Ե.) ռուսական չոգենաւով Եգիպտոս կ'ուղեւորուին Տ. և Տիկին Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան։ Նոյն չոգենաւով Եգիպտոս կ'ուղեւորուին նաև Տիկին Դէորգ էֆ. Ասլան՝ իր աղջիկներով։ Նոյնպէս, Օր. Անէմեան պէյ։

—Սանասարեան վարժարանի Խնամակալութիւնը նիստ գումարեց երէկ Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը և զբաղեցաւ նոյն վարժարանին վերաբերեալ խնդիրներով։

—Տ. Մեսրոպ արքեպիսկ. Սուքիասեանի հիւանդութիւնը, որ քանի մը օր առաջ ծանր հանգամանք մը առած էր, զգալապէս բարւոքած է՝ բժշկական ճարտար դարմանումներու շնորհիւ։

—Բերայի երեք նորընծայ քահանաները, Տ. Մաղաքիա, Տ. Հմայեակ և Տ. Զաքարիա՝ առաջնորդութեամբ Տ. Գրիգոր քհնյ. Ճէպէճեանի՝ երեքշաբթի օրը Կրօն. ժողովին ներկայացան որ օրինեց զանոնք և մաղթեց որ ըլլան «մշակ առանց ամօթոյ»։ Այս առթիւ, պատշաճ յորդորական մը խօսեցաւ դեր-ատենապետ Մանկունի Սրբազան։

—Ծանօթ ջութակահար Մսըրլեան էֆ.ի կողմէ Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահին մէջ տրուելիք նուագահանդէսը տեղի պիտի ունենայ փետր. 18ի կիրակի օրը։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

Հանդուցեալ Ասատիկ էֆ. Շերենեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հեռեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։

Տէր և Տիկին Մինրան էֆ. Ա. Շերենեան 324, Գառնիկ էֆ. Սարգիսօֆ 324, Գ. Սարգիսօֆ և Ընկ. վաճառատան պաշտօնեայք 108 ղրուշ։

Հանդուցեալ Յարութիւն էֆ. Սարբեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Թագաւոր էֆ. Աշճեան Լեռաբաղար։

(Հոգաբարձութիւն)

Ս. ԵՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀԱՆԻՒՐԱՄԱԿԸ

Մեր մեծայարգ բանասէր աշխատակից Թ. Տ. Վ. Ց.ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ հիմնադրութեան մասին յայտնած կարծիքը հիմնուած է ժամանակակից Սարգիս Դպրի վկայութեան վրայ։ Արեւելքի Երկուսն թիւին մէջ (6398) Արժ. Տ. Միքայէլ քահանայ Աշճեան հետաքրքրական վաւերագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն, Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին հիմնուած է. «Ի ժամանակի Տ. Տ. Յովհաննու քաջաքարով կարդացեալ Աստուածաբան Պատրիարքի (Զամաչրճեան Բաբերդցի 1802-1813) Մեծի Պոլսոյս և ի Միխթէվէլլիութեան... Դերյարգելի Գրիգոր Ամիրայի Մ. Դեւորդեան... Ամենասուրբ Երրորդութեան յորոյ անուն կառուցաւ Ս. Եկեղեցիս յամի Տեառն 1807 եւ ի մեր թուոջ ՌՄԾԶ ի Մայիսի 31, որ or էր ինն Երորդ Համբարձման Տեառն յաւուր ուրբաթու օծեալ յԱրամ Արեի եպիսկոպոսի Ս. Էջմիածնի»։

Եթէ բաղդատենք այս վկայութիւնը մեր ստորեւ հրատարակելիք վաւերագրին հետ, կը տեսնենք 1. որ «Պէկօղլուի» եկեղեցին երկու վաւերագրերուն մէջ ալ Ս. Երրորդութիւն կը կոչուի. 2. որ ան Գրիգոր Ամիրայի միխթէվէլլիութեան միջոցին կը կառուցուի. 3. որ ան Տ. Աւետիսան արքեպիսկոպոսէ կ'օծուի։

Երկու վաւերագրերը իրարմէ բոլորովին կը տարբերին և իրար կը հակասին, սակայն, հետեւեալ կարեւոր ժամանակագրական խնդրոյ նկատմամբ. 1. Ըստ Գրիգոր քահանայ Աճէմեանի Ս. Երրորդութիւն օծուեցաւ 1808ին (ՌՄԸԷ) «յor Պենեեկոսեի», մինչդեռ ըստ Ղալաթիոյ գանձատան վաւերագրին՝ ան կ'օծուի 1807ին (ՌՄԾԶ) «Ի մայիսի 31, որ էր 9rդ or Համբարձման»։

Ո՞րն է այս վկայութիւններէն ստոյգը։ Մեզ յայտնի չէ դեռ Ղալաթիոյ ձեռագրին հնութիւնը։ Ամէն պարագայի մէջ, Գր. քհնյ. Աճէմեանի վկայութիւնը Սարգիս Դպրի լուութիւնը կրնայ բացատրել, բայց Ղալաթիոյ վաւերագրին հակառակ է։ Սարգիս Դպիր և Տ. Գր. քհնյ. Աճէմեան զիրար կը լրացնեն և կը հաստատեն թէ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին 1808ի վերջին ամիսներուն մէջ հիմնուած է և այս պատճառով Սարգիս Դպիր տեղեկութիւն չունի։ Սակայն ինչ պատճառով Ղալաթիոյ վաւերագրին մէջ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ հիմնադրութիւնը 1807ին կը դրուի։ Առ այժմ մեզ յայտնի չէ և որոշ բան մը ալ ըսել չենք կրնար, մինչեւ որ ձեռագրին հնութիւնը չքննուի։

Այժմ անցնինք բուն խնդրին։

Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ պահուած է ձեռագիր մը, որ կը պարունակէ նոյն եկեղեցւոյ համառօտ պատմութիւնը։ Այս կաշեպատ ձեռագրին մեծութիւնն է 25×16×2,7. սովորական թուղթի վրայ նօտագիր գրչութեամբ. առաջին քանի մը էջերուն վրայ՝ Տ. Գր. քհնյ. Աճէմեանի կողմէ կը պատմուի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ հիմնարկութեան պատմութիւնը։ Ձեռագիրը գրուած է 1843ին և կը պարունակէ սոյն եկեղեցւոյ քահանայից ամբողջական ցանկեր, նուիրատուներու անուններ և այլն։

Այս ձեռագրին վերնագիրն է. «Ցիշատակարան մշանչնաւոր Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ պատարագիչ քահանայից ի խնդրոյ Չերմեռանդն երկիւղածաց արձանագրեալ զանուանս իւրանոց յուսալով Ս. Արքայութեանն Աստուծոյ։ Համանաձուութեամբ քահանայից՝ ի փառս Յիսուսի Քրիստոսի. տպեալ ի Պէկօղլու 1843. ՌՄՂԲ. Ապրիլ ԺԱ.»։ Այս յիշատակարանին տակ դրուած են երկու ստորագրութիւններ, մէկը Ս. Երրորդութիւն և միւսը Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ քահանայական դասուն, երկուքն ալ ՌՄԾ. 1831 թուականէն։ Ասով ալ կ'ապացուցուի որ 1843ին դեռ երկու թաղերը եկեղեցապէս միացեալ էին։

Գրիգոր քհնյ. Աճէմեան, Բերայի հանգուցեալ աւագերէցը, իր պատմութիւնը գրած է 1843ին, հետեւաբար կրնար իբր մանուկ ականատես ու ժամանակակից ըլլալ 1808ին, եկեղեցւոյն հիմնադրութեան և կամ տարէց ականատեսներէն և եկեղեցւոյ չինութեան մասնակից ամիրաներու պարագաներէն լսած ըլլալ։

Տ. Գրիգոր քհնյ. Աճէմեանի այս գրութեան համաձայն Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ հիմնադրութեան համար ամէնէն աւելի աշխատած է Գրիգոր ամիրայ Դէորդեան Չերիչեանց։ Բացի Գրիգոր ամիրայէն, եկեղեցւոյ չինութեան մասնակցած են Սահակեան Տիվլիթճի Ցաղոբ, Բաղուճեան Կարապետ, Խուրպաեան Սերոբէ, Թիւլպէնտճի Եղիազար ամիրաները։ Աճէմեան քհնյ. կ'ըսէ Գրիգոր ամիրայի համար թէ ան միւս ամիրաներուն հետ գնեց Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ դրամով Ս. Երրորդութեան տեղը և նախ վարժարան մը կառոյց, և ապա Թրակիոյ նուիրակ Տ. Ակէքսան արքեպ.ին 1808ին, կամ ՌՄԾ.ին «յor Պենտեկոստէ՝ յանուն ամենասուրբ Երրորդութեան» եկեղեցին օծել տուաւ։ Ապա խօսելով այս եկեղեցւոյն մէջ առաջին քահանայական ձեռնադրութեան մասին, Աճէմեան քահանան կ'ըսէ. «Յայսմ տաճարի առաջին երանայրիս ընծայեաց բարեյիշատակ Տ. Պօղոս Սրբազան արքեպիսկոպոսն Պրուսայու, որ ազնուական հիւրն էր յայնժամ Գրիգոր ամիրայի Չերեղեանց, զՏ. Զաքարիա բարեկրօն քահանայն ձեռնադրեալ ընդ այլ երկուց ընկերացն»։

Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ այս առաջին չէնքը փայտէն էր և «յետ ոչ բազմաց հրդեհակէզ եղեալ յաճուն դատեցաւ Ս. եկեղեցիս յաւուր յիշատակի Յարութեան Դաղարու»։ Բարեբախտաբար եկեղեցւոյն Սեղանը անխախտ մնաց և պատարագն ու եկեղեցական արարողութիւնները չարունակուեցան։

Գրիգոր ամիրայ Չերեղեանի վախճանէն և եկեղեցւոյ այրելէն եաքը, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ և Պէկօղլուի Ս. Աստուածածին եկեղեցիներուն միխթէվէլլի նշանակուեցաւ Մահտեսի Յովհաննէս աղա Ստեփաննոսեան։ Յովհաննէս աղայի միխթէվէլլիութեան և Տ. Կարապետ արքեպ.ի Պարիարքութեան (1823—31) օրով Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին վերանորոգուեցաւ Յարութիւն, Նիկողոս և Մնացական անուն համեստ անձերու կողմէ։ Նոյն այս Տ. Ստեփաննոս Պատրիարքի օրով երկու եկեղեցիներուն միխթէվէլլի կարգուեցաւ «Դասպարեան Պաղտասար ամիրայն Զերեզեան, որոյ բազմաչխատ և անընկճելի ջանիւքն և արթուն տեսողութեամբ և զուարթատաս արդեւանաքն կատարեցաւ ցանկալի հանդէս հիմնարկութեանց 1836 Յունիս 7, որուն բաղումք ցանկացին և չժամանեցին ի տես, ի Տ. Ստեփաննոսէ Պատրիարքէ (Ազատնի, 1831—1839 և 1840) և այսպիսի փառաւոր և քաղաքեկան յօրինուածոյն և ըստ արտաքին անհամեմատ գրիչն և գեղեցկութեանն յատուկ պատճառաւ հանդիսացան առատաձիր արդեամբք իւրեանց իբրեւ 1000 քսակի (մէկ քսակը 500 ղրուշ) ճանիկ ամիրայն Սիմէօնեան, Միքայէլ ամիրայն Բիչմիչեան և Յարութիւն ամիրայն Երկանեան և այլ բազմութիւն ամիրայիցս և սիրավառ արդեամբք քահանայիցս և քանչացս իբրեւ 300 քսակի և աւարտեցաւ չինութիւնն հոյակապ և չքնաղագեղ երկնանման տաճարիս ի ձեռն ճարտարապետացն արքունի Աստուածասէր Կարապետ ամիրայի Պալեան և Յոհաննէս ամիրայի և Համամճիպաշի Մինաս աղայի (որ korskի Մինաս կը յորջորջուէր) և կատարեցաւ մեծանանդէս ուն հոգեզուարթ օծմանն և օրհնութեան նորին՝ յաւուր Գիւտի պատուական նշխարաց Ս. Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչէն ի Տ. Ստեփաննոս առաքելագործ արքեպիսկոպոսէ և Պարիարքէ 1838 Յունիս 18»։

Գրիգոր քհնյ. Աճէմեանի վկայութենէն կ'երեւայ ուրեմն որ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին առաջին անգամ օծուեցաւ 1808 Պենտեկոստէի ոտնին։ Ոմանք կ'ըսեն թէ եկեղեցւոյ շինութիւնը և հիմնարկէքը 1807ին տեղի ունեցաւ։ Այս ենթադրութիւնը նախ որ և է պատմական հիմ չունի բացի Տ. Միքայէլ քահանայի Արեւելքի մէջ հրատարակած երկուսն վկայութենէն, որուն ստուգութիւնը կախում ունի նի յիշատակարանի գրութեան ժամանակէն և երկրորդ փայտաշէն եկեղեցի մը չնեալու համար պէտք չկար ամբողջ տարի մը աշխատելու։ Այս փայտաշէն եկեղեցին չինուեցաւ ուրեմն Գրիգոր Ամիրայ Չերեզեանի ջանքով։ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին կոփածոյ քարերով վերաշինուեցաւ Պաղտասար Ամիրայ Չերեզեանի ջանքերով և օծուեցաւ 1838 յունիս 18ին։ Այս խնդրի նկատմամբ արդէն Արեւելքի թիւ 6393ին մէջ առաջ բերինք Պաղտասար Ամիրայի թոռան ծերունազարդ տիկին Երմոնէի վկայութիւնը։ Արեւելքի մէջ ուրախութեամբ պիտի հրատարակենք Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ հիմնադրութեան և վերաշինութեան վերաբերեալ կարեւոր յօդուածներ։ Արդէն Տ. Միքայէլ քահանայ Աչճեան պիտի բարեհաճի իր ճոխ ժողովածուներէն օգտուելով Սարգիս Դպրի քանի մը սխալները սրբագրել։ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ յիշատակարանին համաձայն Պաղտասար Ամիրայէն յաջորդեց Միսաք Ամիրայ Միսաքեան, որ չինեց «զդպրոց մի վայելչագեղ (որ) և անուանուեցաւ Նարեկեան վարժարան, յանուանէ (դպրոցական) ընկերութեան նորին»։ Միսաքեանին յաջորդեց իբր Միխթէվէլլի Պօղոս Ամիրայ Տատեան, արքունի վառօդապետը, որ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին ներկել և պատկերներով զարդարել տուաւ իր քեռայր Անդրէաս աղային, եկեղեցւոյն շուրջը գտնուող պարիսպը բարձրացուց և 6 քարաշէն տուներ չինել տուաւ ուանոնց հասոյթը դպրոցին յատկացուց։ 1852ին Միխթէվէլլիներու դրութիւնը վերցուեցաւ և 12 Հոգաբարձուներու յանձնուեցան եկեղեցւոյ և դպրոցին հոգերը։ Այս Հոգաբարձուները Բանկալթիի գերեզմանատունը պատոլ պարփակեցին։ Ուրեմն այս ձեռագիր յիշատակարանէն ալ կ'երեւայ որ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին 1808ին Պենտեկոստէին օծուած է։ Հետեւաբար այս յիշատակարանն ալ կը բնայ Սարգիս Դպրի լուութիւնը աւելի հաստատել քան հերքել։

ԱԶԴ.— Ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցուի թէ՝ ըստ փափաքանաց Սրժ. քահանայից դասուն և Թաղ. Խորհրդոյս, յառաջիկայ կիրակի, յունուար 28, թաղիս Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քարեկրաս քարոզիչ Տ. Ներսէս վրդ. Դանիէլեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն մատուցանել ի հանգիստ հոգւոյց համօրէն ննջեցելոց Ազգ. Մինրան էֆ. Պէշաղեանի, որ Ս. Ծննդեան տօնի առթիւ բարեհաճած է 20 ոսկւոյ ծախքով 35 դպիրներու վայելուչ շապիկներ չինել տալ։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Աբեղապիր Աբեղապետ

ԲԱՐՍԵՂ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ ՏԻԳՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Սկիւտար, Նոր-Թաղ, 26 յուն. 1907

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿի 22րդ թիւը հրապարակ ելաւ այսօր հետեւեալ հետաքրքրաշարժ և ճոխ բովանդակութիւնով։— Խմբ. Նախապաշարումը.— Յ. Ալիքիար. Քրոնիկ.— Բերայի օրիորդի մը օրագիրը. Զալա.— Սեպուհ Մ. Ակոճեան. Ցուսախարութիւնս (Թապլո՞).— Փ. Գոլանճեան. Այրը.— Երմոգ. Անկապ խօսքեր. — Ս. Երկանեան. Յ. Ալիքիար. և Լիլիաէ Կիրակիի ցերեկոյթը։ Հեռադիր, խնդուք և ուրիշ բաներ։ Տարեկան բաժանորդագրութիւն՝ ԿԱՆԽԻ ԸԼԼալու պայմանաւ 50 ղրուշ։ Հասցէ. Պալը Ալի Ճատտէսի թիւ 52, Յ. Ասատուրեան տպարան։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն վերտր. 6)

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՋԱՌԸ

Երեքշաբթի գիշեր Պերլինի մէջ ընտրական առաջին չրջանակին քուէարկութեան արդիւնքը ծանուցուելէն եաքը, համակրական ու յարգալիր արտայայտութիւններ եղան Կայսեր համար. նոյն միջոցին պալատին առաջին յարկին պատուհանները լուսաւորուեցան և կայսերական իշխանները պատուհանին առջեւ երեւցան և ներկաներուն նշան ըրին մօտենալու։ Ապա երեւցան կայսրն ու կայսրուհին։ Կայսրը բացաւ պատուհանը և բարձրաձայն խօսեցաւ ժողովուրդին որ անչչուկ մտիկ ըրաւ։ Կայսեր բանախօսութեան գլխաւոր գիծերը հետեւեալներն են.

«Արտագինս շնորհակալ եմ ձեր յարգանքներուն համար, որոնք հաւատարմօրէն կատարուած պարտականութեան մը գիտակցութենէն կը բղխին։ Ընտրութեանց առաջին օրը վարչական ըսած էր ձեզի թէ «Գերմանիան թամբին վրայ դրէք. անիկա պիտի կրնայ ընթանալ». ահա ինչպէս կը տեսնէք, այսօր այդպէս ալ է։ Կը յուսամ թէ ապագային մէջ ալ ժողովուրդին ամէն դասակարգերը և ամէն դաւանութիւնները հաւասարմօրէն պիտի միաբանին ազգային խնդիրներուն մէջ, որով ոչ միայն արարչաւ պիտի վարենք մեր գործերը, այլ մեր ճամբուն դէմ եղողներն ալ կոխոտելով պիտի անցնինք։

«Ձեզ կը յիշեցնեմ Բլայդ բանաստեղծին խօսքը թէ «մեզ ի՞նչ փոյթ թշնամւոյն ռազմավարութիւնը, քանի որ անիկա կը պարտուի։» Կը յուսամ թէ այսօրուան այս ցոյցը անգիտակից զգացման մը արդիւնք չէ։»

Կայսեր խօսքերը ընդհանուր ծափահարութեամբ ընդունուեցան։

Կայսրը մինչեւ դղեակ գացած ատեն փողոցին մէջ առարկայ եղաւ ժողովուրդին խանդավառ ցոյցերուն։ Իր օթօմոպիլը շատ ծանր կը քալեցնէր, և ժողովուրդը չարունակ կը շրջապատէր զայն։ Միեւնոյն գիշեր ֆոն Պիւլով իշխանն ալ բանախօսութիւն մը ըրաւ վարչապետական ապարանքին առջեւ հաւաքուած բազմութեան մը, որ որոնդոստ ծափահարութեամբ ընդունեց վարչապետին խօսքերը։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 7 փետր.— Վատիկան իր որոշումը տուաւ Ֆրանսայի կրօնից նախարարին նոր շրջաբերականով երէցներուն պարտադրուած պայմաններուն նկատմամբ, եկեղեցիներու վայելման մասին։ Պապը յայտարարեց թէ անընդունելի են այդ պայմանները, որոնք նկատի չեն առներ եպիսկոպոսներու յայտարարութեան յիշած պայմանները. կը պահան է կրօնական ընկերակցութեանց կազմութիւնը։

—Պ. Պ. Ռուսնէ և Մէլիէ, ընկերվարական երեսփոխաններ, ելմտական նախարարին հարցապնդում մը ըրին Սալարտանի խաղերու վրայ, որոնք դէպ տպաւորութիւն մը ըրած են Ֆրանսայի ելեւմուտքին վրայ։ Այդ երեսփոխանները անմպատս խօսեցան ռուսական ելեւմուտքին վրայ։ Պ. Բիշոն և Պ. Տէլքասէ ազդու կերպով պաշտպանեցին ռուսական ելեւմուտքը և Ֆրանքեւռուս դաշնակցութիւնը։

—Ելմտական նախարարը, նախարարաց խորհուրդին մէջ արուած որոշման համաձայն, երեսփ. ժողովին մէջ կարդաց եկամուտի վրայ տուրքի օրինագիծ մը։ Այդ տուրքը ամէն բան իր մէջ պիտի պարունակէ և յառաջատական պիտի ըլլայ։ Ժողովը ելմտական յանձնաժողովին յղեց այդ օրինագիծը։

—Իտալիա թագաւորը ընդունեց Պ. ու Տիկին Լուպէի այցելութիւնը։

—Մաթիէօ կարտինալին Ֆրանսական Ակադեմին ընդունուիլը խիստ փայլուն եղաւ։ Նոր ակադեմականը ընդունուեցաւ Հօսնվիլլի կոմսին կողմէ։

ՊՈՐԼԻՆ.— Կայսրը ու կայսրուհին այցելութիւն տուին ֆոն Պիւլով իշխանուհիին, իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Ազատական կուսակցութեան նախկին պետերը՝ Պ. Պ. Մորեթ ու Մոնթէրօ-Ռիոս համաձայնեցան այդ կուսակցութիւնը վերանորոգելու և վերակազմելու համար։

ՆԻՒ-ՅՈՐՔ.— Զրոյց կայ թէ Անգլիա ու Ֆրանսա իրենց միջնորդութիւնը պիտի առաջարկեն՝ Մ. Նահանգաց և Ճապոնի միջեւ եղած վէճը կարգադրելու համար։

ՌԵՂԵՐՍԳՈՒՐԳ.—Կայսրը տասը տարուան բանտարկութեան վերածեց Նէպոլկաթով ծովակալին դէմ արձակուած մահու պատիժը, Զուշիմայի նաւային ճակատամարտին անձնատուութեանը համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ ելմտական ու ծովային նախկին նախարար Լորտ Կոչըն մեռաւ։ Եօթանասունըվեց տարեկան էր։

ԴԱՄԱՍԿՈՍ.— Այսօր, կէսօրին, պաշտօնապէս և հանդիսաւոր կերպով կատարուեցաւ բացումը երկաթաշարժ թրամուէյի գիծին։ Երթեւեկութիւնները խիստ գոհացուցիչ են։ Տեղացիները գոհունակութիւն կը յայտնեն։

ՍՈՖԻԱ.— Հանրօգուտ շինութեանց նախարարը Սոպանիէէն 35 միլիոն ֆր.ի վարկ

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազգ.—1881 դեկտ. 8/20ի կայս. հրամանով Ե. և Ը. յօդուածներու և 1903 սեպտ. 1/14ի յաւելուածական հրամանի ԺԲ. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, Բուլկարիի երկաթուղիին հետեւեալ թիւերը

210,428 255,971 711,803 718,991
210,429 382,462 711,804 783,988
210,430 464,973 711,805 1,815,656

որոնց վիճակահանութիւնը կատարուած է 1877 տարի Նի թիւրաժով, եթէ մինչեւ յառաջիկայ 1 ապրիլ 1907 չներկայացուին դանձուելու համար, չնչուած պիտի համարուին։ 10—1

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1 փետր. 1907

* * *

Ազգ. — Թղթեալ հասոյթներու Լենտ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Բիրս կղզին և Բոյուն-Մասալի (Արշիպելագոս կուսակալութեան մէջ) ձկնորսութեան տուրքը որ նախապէս չորս տարուան համար 268,000 ղրուշի վարձակալութեան տրուած էր, պայմանաժամը մօտերս լրանալուն պատճառաւ, տեղւոյն Հանր. Պարտքի գործակալութիւնը անցեալին պէս աճուրդի դրած է վերոյիշեալ տուրքին վարձակալութիւնը, չորս տարուան պայմանաժամով, սկսեալ 1323 (1907) մարտ 1էն սկսեալ։ Անոնք որ կ'ուզեն Կ. Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ այս աճուրդին և տեղեկութիւններ ստանալ վարձակալութեան պայմաններուն վրայ, կրնան Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան ընդհանուր Տնօրէնութեան (ձկնարանի ճիւղ) դիմել։ Անոնք որ կ'ուզեն գոհացնել աճուրդի պայմանները, պարտին հարկ եղած երաշխաւորութիւններն ընծայել։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

8/21 յունուար 1907 (1322) 9—6

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԻ.

Ազգ.—Թէմսէքիի Բրիօրիթէ 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ 1907 փետր. 1էն սկսեալ, այդ թուականին պայմանաժամը աւարտած թիւ. 28 կտրոններուն, ինչպէս նաեւ յունուար 1/14ին վիճակահանութեան մէջ ամորթի եղած պարտաթուղթերը պիտի վճարուին Դալաթիա, Օսմ. Պանքայի կիշէներուն մէջ։ Այդ կտրոններուն և արժեթուղթերուն փոխարէն, որոնց պէտք է ընկերանան պոռտրոներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը։ Իր չրջաբերութեան հանուած թուականէն տասն օր յետոյ, այդ ընկալագիրը պարտի ներկայացուիլ Դալաթիոյ Օսմ. Կայս. Պանքայի արկղին։ 13—7

Կ. Պոլիս, 28 յուն. 1907

* * *

ԱԶԳ.—Թէմսէքէի 4% Բրիօրիթէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1901 փետրուարին աւարտող նոյն պարտաթուղթերուն թիւ 16 կտրոնները եթէ վճարման համար չներկայացուին մինչեւ յառաջիկայ 31 յունուար/13 փետրուար, չնչուած պիտի համարուին։ 12—9

PHOENIX ASSURANCE Ld. Co

"ՖԻՆԻՔՍ,,

ՀԻՄՆԵՍԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ 1782 ԻՆ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ

Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄԻՏՈՒԹԻՒՆ եւ ՆՈՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ. Ցարդ վճարած է առաւել քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ եւ Պոլսոյ եւ գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքթորիա խան, Պանք Օթօմանի մօտ, Դալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս
ՁԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
ՖՆԵՏՉԼԵԱՆ խան

50—47

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 2|14 եւ 320 Ութեր 20 թուականի Ֆեւրուարեան

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Դալաթիա, Նազլը խան, Հէզա էֆ փողոց, թիւ 14, Բօօրէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պանչէ Գարու, թրամուէյի ճամբան, թ. 40, մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Ի. Սատաք, Շէլթ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գարու թիւ 10։
Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գարու, Իզմիր փողոց։
Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան։
Գալատգիւղ, Բեամիլ էֆ., չուկայի հրապարակ։
Գալատգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա, Մօտա ճաստէսի։
Գալատգիւղ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մանասճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Էրէնգիւղ, Թէօդոկոս Իսանիտէս, նամատկատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճաստէսի, թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէյնաթը, Բ. Սօմմարիբա։
Մեծ Կղզի, Բէսուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, կայարանի հրապարակ։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 50—42

ՍԵԼԱՆԻԿ ՊՕՆՄԱՌՇԷՍԻ

ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ ԳԱԲՈՒ, ԹԻՒ 43, 47, 49

Սոյն վաճառատան մէջ կարելի է գտնել ամէն տեսակ սիրուն, ճաշակաւոր և գիւրամատչելի գներով արուեստական առարկաներ։ Ասոնցմէ դատ սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին հագուստներ, ժամացոյցներ, ծաղկանոցներ, ջուրի գաւաթներ, անուշի ընտիր և արծաթապատ սպասներ, մետաղէ և բիւրեղէ շաքարամաններ, լամպարներ, օդային կաղի ջահեր, արդուզարդի առարկաներ, նրբաճաշակ սկահակներ և բաժակներ, «Բարիզեան ադամանդ» կոչուած քարերով զարդարուն սանրեր, կուրծքի սաղմներ, մանեակներ, օղեր, լուցկիի և սիգարէթի տուփեր, դրամապանակներ և ձմրան եղանակին յատուկ կաղի վառարաններ, որոնք հոտ չունին։ Անպէտքական առաջնակարգ զարդարաններու արտադրութիւնը եղող ֆանէլաներ, գուլպաներ և նիրքին ներքնակներ, փողկապներ, մանեակներ, հովանոցներ, մետաքսէ ու կտաւէ թաշկինակներ և Բայեէի զարդարանին շոքոլատները։ Կը բաւէ անգամ մը այցելել սոյն վաճառատունը, համոզուելու համար թէ ծախուած ապրանքները օ՛րքան ճաշակաւոր, տոհմուն ու դիւրամատչելի են։ 10—9

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ չլնուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և չքնդրամ ստացած է բոլոր յուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի եւեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Ճամի թիւ 2։
) 2. Սուլթան Գալաթա, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար) Զարլը Գոյը, թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի առնը։ 16 50—48

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒՆ

Ժամանակացոյց կառախմբ. երթեւեկ.

1906 Մայս. 14 (Ն.Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ

ԳՕՆԻԱ—ԷՐԷՑԼԻ—ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻՍ

ԵՐԹ Կոխմբ. 622

Կայարան		Ապր.և Ձմբ. Առտու
Գոնիա	մեկ.	12 30
Գային խան		1 01
Զումրա		1 45
Արբզ Էօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Գարաման	ժմ.	3 13
	մկն.	3 28
Միարօվա		3 54
Այրանոը Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 20
Էրէյլի	ժմ.	5 45
	մկն.	6 05
Պուլկուրլու	ժմ.	6 20

ԴԱՐՁ Կոխմբ. 621

Կայարան		Ապր.և Ձմբ. Իրիկ.
Պուլկուրլու	ժմ.	6 35
	ժմ.	6 53
Էրէյլի	մկն.	8 50
Ալաճա		9 17
Այրանոը-Տէրպէնտ		10 0'
Միարօվա		10 43
Գարաման	ժմ.	11 07
	մկն.	11 23
Մանտասուն		11 55
Արբզ Էօրէն		12 24
Զումրա		1 —
Գային խան		1 36
Գոնիա	ժմ.	2 05
	իրիկ.	

50—25

Khedivial Mail Line

(ՔԷտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերք

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Ադրիանագրիոյ միջեւ.

Իսմայիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտէրլիչ կիրակի, 10 փետր. 1907 (Ը Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 4ին, Ադրիանագրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 12 փետր 1907 (Ը Ե.), կէս օրէ ետքը, ժամ երեքին պիտի մեկնի Ադրիանագրիա, հանդիպելով Միտիլի, Իզմիր և Պիրէոն։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Դալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20ի Կայս. Իրատէով Թողեալ Հասոյթք

ԻԵ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ — 1906

ՏՈՒՐՔԵՐ	Իրան հասոյթներ Օ. Ա.	Տարեշրջանի նախորդ ամիս երու իրան հասոյթները Օ. Ա.	Գումար 1906 հոկտ. 31 նոյ. 13 Օ. Ա.	Գումար 1905 հոկտ. 31 նոյ. 13 Օ. Ա.	Տարբերութիւն 1904ի հետ ապրամամբ Օ. Ա.
Վերջ Տուրքեր: Ծխախոտ (յետամնացներէ Գանձում)	— —	— —	— —	— —	— —
Աղ	115253 76	684713 30	799967 06	769736 45	+ 30230 61
Դրոշմաթուղթ	28170 39	213682 41	241852 80	3'9014 63	— 77161 83
Ոգելից ըմպելիք	18755 45	142975 74	162731 19	154593 07	+ 8141 12
Ձկնարան	4828 79	27316 64	32145 43	38058 09	— 5902 66
Մետաքս	3328 27	101786 16	105114 43	107686 09	— 2571 66
Հասոյթք Ըէժիէն	— —	562500 —	562500 —	562500 —	— —
Ծխախոտ (մենաշնորհ) Ըէժիի շահուց մասնակցում.	— —	2108 95	2108 95	— —	+ 2108 95
Հարկ Գուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին մինչեւ 100,000 ոսկի	9109 71	134410 04	143519 75	85098 57	+ 58421 18
Ցաւելուած կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	— —	51298 —	51298 —	51298 —	— —
Ընդհ. Բուլկարիի տրկն. հարկէն	12668 86	88682 02	101350 88	101350 88	— —
Թէմսպէքիի տուրք, Մաքսատունէն փինկը. վճրի. Սեբաստիոյ, Գարատաղի, Գուլկարիոյ եւ Ցուանատանի բաժին ինկած պարտք	— —	25000 —	25000 —	25000 —	— —
	— —	— —	— —	— —	— —
Զանազան հասոյթներ	1756 49	12204 57	14261 06	15363 76	— 1102 70
Գանձուն հետ եղած հաշիւ	3826 58	9606 77	13433 35	3742 22	+ 9691 13
Համագումար	197698 30	2057594 60	2255292 90	2233438 76	+ 21854 14

Կեղր. Վարչութեան ծախքեր	52914 46	57368 40	
Գ. Լաս. Վարչութեան ծախքերը	306608 23	302237 27	
Ըէժիի ծախքերուն մասնակցութեան բաժինը	37500 —	37500 —	
Գանձուն հետ եղած հաշուէն մնացորդ	860 49	1293 71	
Գումար	397883 38	398419 18	
4% Բրիորիթէ փոխառութեան պարտաթուղթերուն վրայ վճարուած գումարներ	215250 —	215250 —	
Փոփոխեալ պարտքի տոկոսներ վճարելու յատկացուած գումար Եւրոպայի ու Կ. Պոլսոյ մէջ	*) 640963 84	654775 44	
Փոփոխեալ պարտքի փոխառութեան եւ Բուլկարիի Երնանուղիի պարտաթուղթերուն ամորթիսման համար վճարուած գումարներ	306625 84	320011 95	
Մնացուկ	694569 84	644982 19	
Գումար	2255292 90	2233438 76	

Ի Դիմաց Վարչական խորհուրդին

Նախագահ Օ. ՀԱՄՏԻ

Խորհրդական-Գաուրիակ Ն. ՏՐ. ԵԱՆԷՓ

Կ. Պոլիս, 18/32 յունուար 1907

(*) Վճարմանեալ հասոյթներու գումար Օսմ. Ոսկի 654,775,44
Ամորթիսման դիւան մէջ գտնուող արժեթուղթերուն տոկոսը բաշխուած 13,811,60
Համագումար 640,963,84

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

ԸՆԴՄԷՋ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսէսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիտօ	4311	Հիսարլի	1531	Մարսէլլ	3709	Սաքֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3721	Միքասա	3557	Տիբրա	1735
Անճէլը	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիո	1600	Մրլօ	1757	Սիլվիա	119
Աթիսոքը	2277	Տրաքօ	1713	Հումվէց	595	Մոնդէվէլլօ		Սքէբա	1203
Գասանս	1822	Տինսմօ	504	Իակա	2354	Մուցիլլօ	3419	Թասոս	1323
Գորտինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտանօ	5 40	Նէգրա	1 33	Թ. Ուիլոցն	1546
Գրֆֆալ	4481	Էլսաքասա	1520	Ճիւնա	1080	Ոտիս	4100	Թոքիս	3337
Դէլրօ	1371	Էրտաքօ	841	Քլէս	053	Ենթացիս	4036	Թոլէտս	1470
Գայիբաս	1837	Ֆիտոս	954	Քոլրինս	2307	Օրլանս	1535	Օէրպինս	242
Գաբէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոնիս	1700	Բալէրմ	1637	Վասքը	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Ոլօ	510	Վոլօ	1289
Զիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Բրազօ	3329	Վքլիմուքն	239
Հոսէթ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1643	Բրինդիսի	1553	Եէտս	1350
Գոլորատա	4235	Կիկանս	1143	Լորէնցօ	3191	Բոլլօ	613	Զէցս	1200
Գոնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Բօսէա	1789	Թորօ	
Գորսօ	895	Կրսանս	1695	Մարէնկօ	1.73	Բոգացիս	136	Մայոն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Արմսթրոնկ։

Քլարօ շոգենաւը, նաւապետ Պիւտինկ։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.

Թալզօ շոգենաւը, փետր. 5ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԵՐԻԶՕՏ

Թիւ 22 24, Բիւչիւք Միւսէթ խան, Դալաթիա 10 50—5

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆՇԸ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 36 միլիոն ֆուրոնի չափ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Ցիսուն զրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինշը Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վայ գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար հարիւրին 3։ Մասկայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իրաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան եւ առնուիլ ամէն առեն։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան օտ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ բլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր 100– 150 ոսկի գումարի համար
6 » 151– 200 » » »
10 » 201– 500 » » »
15 » 501–1000 » » »
30 » 1001 և անկէ վեր » » »

Վինշը Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած առեն վճարելով տեղական պարտական գումարը։

Վինշը Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարտնոսկող տեղական ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային Դատախուսած խնայմանը (վէյլի կամ վարս) միայն իրաւունք ունի գրամը քաշելու։

Խնայողական Սնտուկեն զատ։ Վինշը Պանք Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ տեղական ուրիշ գործառնութիւններով

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ծովքարդ եւ ապրանքի փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Ինգլ	Նալգօզրիս
Մինիա	Եմինսխ
Բարսես	Գուզիրիս
Սէյտէր	Մաէրիս
Նաւպաօ	Ֆայրիի
Նավարին	Ֆարոս
	Գիզա

Առաջին կարգի շոգենաւերը լաւ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սենեակի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սանմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց սենեակի չունին։ ոգերիսն

Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 5
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Դալաթիոյ մաքսի հանելու համար՝ իրենց հրամանները առն շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ եւ Ընկ. Գործակալք

Ուիթոլ խան, Պահչէ դարու, Պոլիս

ՁԵՔՄԻ ՄՕՍ Ընկ.

50—27 31 » Ձէմս Ադրիդ. Լիվրբ ալ։

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկ «Բլեկեր»

Յունուար

Գ. 23|5 Իզմիր, Պիրէոն, Ադրիանագրիա, միշօրէին առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Իզմիր-Կոստանդնուպոլսոյ մէջ։

Գշ. 23|5 Իրէպոլու, Սինոպ, Սամսուն, Օրսու, Բաթասունա, Տրապիզոն Իրէլ, Պաթում, միշօրէին առաջ ժամը 10ին։

Դ. 24|6 Սէվաստոպոլ ժամը 10ին։

Երկ. 25|7 Օտեսա ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Իզմիր-Կոստանդնուպոլսոյ, Իզմիր, Սամսուն, Օտեսա-Բէյրութ, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։

Երկ. 25|7 Պորտպազ, Վառնա, Օտեսա, Իրիկուան ժամը 4ին։

Ուր. 26|8 Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Գրիսս Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա. Բոռ Սաիտ, Ադրիանագրիա, Իրիկուան ժամը 4ին։

Շբ. 27|9 Օտեսա, Իրիկուան ժամը 4ին։

50—8

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԻ.

ԲՐԼՏԻ ՖՈՆՍԻԷ ԷՖԷԲԼԷՆԻ 3%

ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐ

1886ին եւ 1903ին հրապարակ հանուած

ԱՄՈՐԹԻՍՄԱՆԻ ԹԻՐԱԺԸ

1907 Մարս 1ին

Օսմ. Կայս. Պանքան իր Կեդրոնատեղիին և Պոլսոյ ու Բերայի իր մասնաճիւղերուն մէջ չափաւոր բրիմով կ'ապահովագրէ այդ պարտաթուղթերը ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարման վնասներուն։ Հիմնական գներուն համաձայն, առաջ եկած վնասը 88 ֆրանք պիտի ըլլայ առաջին չրջաբերութեան պարտաթուղթերուն համար, իսկ 19 ֆրանք վնաս երկրորդ չրջաբերութեան պարտաթուղթերուն համար, որոնց իւրաքանչիւրին գինն ըլլալով 338 ֆրանք, իսկ 19 ֆրանք վնաս երկրորդ չրջաբերութեան պարտաթուղթերուն համար, որոնց իւրաքանչիւրին գինն է 269 ֆրանք։ 20—3

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (56)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՅԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԼԷՆՕՐԻ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

ՀԱՅՐ ՈՒ ԱՂՋԻԿ

Մարքիզը աղջկան կողմը ծռեցաւ, և հեղինակաւոր ու թախանձագին կերպարանք մը առաւ։

Մանկամարդ կինը եւս քաշուեցաւ թիկնաթոռին վրայ ու պատասխանեց.

— Հա՛յր իմ, բան մը չունիմ քեզի ըսելիք։ Ինչ պիտի հանգիստի այդ քիմիական տարաղէն, եթէ երբեք սրուսինս պրաւուոյ գաղափարն ունեցած ըլլար ինծի յայտնելու ուզած տարաղդ։

— Լաւ։ Կ'ուզեմ հաւատալ թէ անկեղծութեամբ կը խօսիս, բայց այն ատեն ամուսնոյդ աշխատանքը առաջնորդէ պիտ։ Գիտեմ թէ անանկ ադամանդներ պատրաստած է, որոնք սքանչելի ջուր մը ունին։ Առ այժմ պատրաստութեան գաղտնիքին վրայ չխորհինք։ Այդ թանկագին քարերը պիտի կրնան ձեզ փրկել։

— Ո՛չ ադամանդ և ո՛չ ալ քիմիական տարաղ պիտի գտնես հոն, յայտարարեց Լէնօր։ Դատական պաշտօնեաները ամէն ինչ տակնուվրայ ըրին, հետեւաբար եթէ դաղտնիք մը կար...

— Դուն միայն կրնաս անոր պատասխանը ըլլալ, գոռաց Թէթ-ա'նկլ։ Կը կարծե՞ս որ չեմ գուշակած, յամառ արարած։ Այո՛, քովդ է այն բանը զոր ամուսնոյդ և քու օգտիդ համար կը փնտռեմ։ Բանի որ կը մերժես ամուսնդ ազատել, ուրեմն յոռի կին մըն ես դուն։ Կ'ուզեմ որ խօսիս։

— Բան մը չունիմ ըսելիք։

— Ստախօս, բերանդ պիտի՞ բանաս։

Բարկութիւնը այնքան սոսկալի երեւոյթ մը տուած էր աւաղակին որ Լէնօր եւս քաշուեցաւ սոսկումով։

— Կը կարծե՞ս որ ապառնալիքներդդ վախնալով պիտի մատնեմ ամուսինս, հարցուց Լէնօր յուզումէն սոգուտած։

Թէթ-ա'նկլի կատաղութիւնը իր գագաթնակէտին հասաւ։ Լէնօրի թեւերը սեղմեց ուժգնօրէն ու գոչեց.

— Հէրաղանդ՝, ապա թէ ոչ...

Սպառնութեան տենդ մը կար մարքիզին աչքերուն մէջ։ Մանկամարդ կինը հանգիստ հոգը խօսքերուն իմաստը, խելայեղօրէն բացագանչեց.

— Պիտի յանդգնի՞ս ան մը ոսկիի համար սպանել զիս։ Աղջիկդ չե՞մ միթէ։ Երբեք հայր մը չի կրնար իր աղջկան սպանիչը ըլլալ։

Վախու տպաւորութեան տակ Լէնօրի չրթունքներէն ժայթքած խօսքերը սթափեցուցին աւաղակը։

Հեգնական ծիծաղի մը նմանող ժպիտ մը կծկեց մարքիզին չրթունքը։

— Խենթ դուն ալ, ինչո՞ւ սպանեմ քեզ։ Հայրդ ըլլալուս համար է որ կը ներեմ յամառութեանդ, որ այնքան կը վիրաւորէ սիրոս։ Ոսկիէն քեզ երդուցուցած է որ իր գաղտնիքը ուրիշին չյաղորդես, որով հետեւութիւն մը ըրած ըլլալ կը կարծես, անոր հաղանդելով։ Բայց ձեր չահուն համար ստիպուած եմ թափանցել այդ գաղտնիքին, զոր այնքան նախանձոտութեամբ կը պահես։ Կամայ թէ ակամայ, հայր մը իրաւունք ունի իր զաւակը ղեկաւարելու որ խօսի, երբ իր լուութիւնը կրնայ մեծ վնաս պատճառել։ Մինչեւ ենք հիմա և որոշած եմ ամէն միջոցներ դիմել՝ պարտութեան մատնելու համար քեզ։ Լէնօր, պէտք է որ խօսես։ Այնպէս կ'ուզեմ։

Մարքիզը բրտօրէն բռնեց աղջկան դաստակները, թիկնաթոռի մը մէջ հրեց զանի և վրան ծռեցաւ, աչքերը անոր աչքերուն մէջ։

— Կ'ուզեմ որ խօսիս։ Կը հասկնա՞ս։

Լէնօր ի զուր փորձեց պայքարիլ և աչքերը անդին դարձնել. հօրը ժանգոտական բիբերը, իր աչքերուն սեւեռուած, այնքան զօրաւոր հոսանք մը առաջ կը բերէին, այնքան բռնապետական կամք մը ի վեր կը հանէին և իր կամքին դէմ այնքան ուժգին պայքար մը կը մղէին որ խեղճ կինը, մաղնիսացած, թմրութիւն մը զգաց։

— Օգնութեան հասէք, կակազեց Լէնօր։

Յետոյ վերջին սարսուռ մըն ալ զգաց մանկամարդ կինը ու անշարժ մնաց։

Անմեղ որսը աւաղակի մը կամքին ենթարկուած էր։

Թէթ-ա'նկլ պիտի կրնար գաղտնիքը կորզել Լէնօրի ամրափակ չրթունքներէն։

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՏԱՆԴ ՄԸ

Եթէ երբեք մարքիզը այնքան զբաղած չըլլար այն բուռն վիճաբանութեամբ որ իր և աղջկան միջեւ տեղի ունեցած էր, պատուհանին մէջ երկարած կանաչ սարիկնայի տերեւներուն թեթեւակի երերալը պիտի տեսնէր։

Թերեւս մարքիզը հովուն պիտի վերադրէր այդ պարագան։

Բայց հով չկար։ Հանդարտած հովը չպիտի կրնար ամենափոքր տերեւ մը իսկ երերցնել։

Վիլանտրի մարքիզին հետաքրքրող մէկը քանի մը ժամէ ի վեր կծկուած էր հոն։

Այդ մարդն էր որ տերեւները կ'երերցնէր ակամայ շարժումներով։

Նախ չրջանը կատարած էր այն պորտին, ուր մոտ էին հայր ու աղջիկ, լաւ մը աչքէ անցընելով դուռն ու պատուհանները։ Դուռը լաւ գոցուած էր, բայց պատուհանին մէկ թեւը կրնար բացուիլ թեթեւ ճնշումով մը։

Համր ծիծաղ մը կը փայլէր